

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ, ФІНАНСІВ ТА ПРАВА**

**STRATEGIC GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF
ECONOMY, ACCOUNTING, FINANCE AND LAW**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**30 серпня 2023 р.
August 30, 2023**

**м. Кременчук, Україна
Kremenchuk, Ukraine**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

**СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ, ФІНАНСІВ ТА ПРАВА**

**STRATEGIC GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF
ECONOMY, ACCOUNTING, FINANCE AND LAW**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**30 серпня 2023 р.
August 30, 2023**

**м. Кременчук, Україна
Kremenchuk, Ukraine**

УДК 33
ББК 65

Стратегічні орієнтири розвитку економіки, обліку, фінансів та права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кременчук, 30 серпня 2023 р.). Кременчук: ЦФЕНД, 2023. 59 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Стратегічні орієнтири розвитку економіки, обліку, фінансів та права” з:

Akademie HUSPOL

Viessmann Climate Solutions Berlin GmbH

Відокремлений структурний підрозділ Технологічний фаховий коледж Національного лісотехнічного університету України

Державний університет “Житомирська політехніка”

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ДННУ “Академія фінансового управління”

ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”

ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України”

Запорізький національний університет

Західноукраїнський національний університет

Інститут регіональних досліджень НАН України

Київський національний університет технологій та дизайну

Криворізький національний університет

Львівський національний університет імені Івана Франка

Національний авіаційний університет

Науково-дослідна судово-експертна установа

Національний університет “Львівська політехніка”

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Університет митної справи та фінансів

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань економіки, обліку, фінансів та права.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: світового господарства і міжнародних економічних відносин; економіки та управління національною економікою; економіки та управління підприємствами; розвитку продуктивних сил і регіональної економіки; інновацій та інвестиційної діяльності; бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту; фінансів, банківської справи, страхування; менеджменту; логістики та транспорту; публічного управління та адміністрування; кримінального права, кримінально-виконавчого права, кримінології, кримінального процесу, криміналістики.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів, працівників державного сектору економіки та суб’єктів підприємницької діяльності.

**ЦЕНТР
ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНИХ
НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

© Автори тез, 2023

© Центр фінансово-економічних наукових досліджень, 2023

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

ЗМІСТ
CONTENTS

СЕКЦІЯ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ SECTION 1. WORLD AGRICULTURE AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS	7
<i>Набок І. І., Дідик А. О.</i> РОЛЬ АВІАЦІЙНИХ ХАБІВ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ АВІАЦІЙНИХ СПОЛУЧЕНЬ	7
СЕКЦІЯ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ SECTION 2. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	9
<i>Грицайко А. В., Приймак В. І., Голубник О. Р.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ.....	9
<i>Яненко І. Г.</i> ЦИФРОВА ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНО-УКОРІНЕНОГО РОЗВИТКУ	10
СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ SECTION 3. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF ENTERPRISES .	12
<i>Бондарчук О. М., Юсубова В. Ю.</i> МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	12
<i>Дорошенко С. В.</i> МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ.....	14
<i>Замостний В. В., Гнилянська Л. Й.</i> МОЖЛИВОСТІ ТЕХНІЧНОЇ СПІВПРАЦІ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ АВТО-ОБЛАДНАННЯМ НА ТОВ КПП ЦЕНТР В УМОВАХ РОЗВИТКУ МЕВ УКРАЇНИ ТА АВСТРІЇ	16
<i>Калинюк В. Є.</i> МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ.....	18

Козак Ю. М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ВИХОДУ ПІДПРИЄМСТВ НА ІНОЗЕМНІ РИНКИ	20
Кучерук А. С. LEAN-МЕТОДОЛОГІЯ: ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ	22
Максимов М. С. ПРАКТИЧНА МОДЕЛЬ ДІЙ ПАРТИЗАНСЬКОГО МАРКЕТИНГУ ДЛЯ БІЗНЕСІВ, ЩО ПОЧИНАЮТЬ СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ	25
СЕКЦІЯ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА SECTION 4. DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE FORCES AND REGIONAL ECONOMICS.....	28
Біль М. М. СТІЙКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	28
Павлик О. І. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	30
Тис М. С. СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ	31
СЕКЦІЯ 5. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ SECTION 5. INNOVATIONS AND INVESTMENT ACTIVITIES.....	33
Карчева Г. Т. МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	33
СЕКЦІЯ 6. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ SECTION 6. ACCOUNTING, ANALYSIS, AND AUDIT	35
Вигівська І. М. МІЖНАРОДНИЙ РИНОК АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ	35
Іванков В. М. ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ШКОДИ ТА ЗБИТКІВ.....	36

Портоварас Т. Р.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ У ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	38
---	----

СЕКЦІЯ 7. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ

SECTION 7. FINANCE, BANKING, INSURANCE.....	40
--	-----------

Благун С. І.

НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ.....	40
--	----

Волошин І. А.

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА СФЕРИ КРИПТОВАЛЮТИ	42
---	----

Надвірнянський Ю. Р.

РУХ КАПІТАЛУ У ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ	43
---	----

Павленко О. П., Денисенко В.

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.....	45
--	----

Прокопов В. О.

“ЗЕЛЕНІ” ФІНАНСИ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ “ЗЕЛЕНИХ” ІННОВАЦІЙ	46
---	----

Слюсаренко Є. Р.

ВЕКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ	49
--	----

СЕКЦІЯ 8. МЕНЕДЖМЕНТ

SECTION 8. MANAGEMENT.....	51
-----------------------------------	-----------

Марченко В. С., Бугайко Д. О.

ВАЖЛИВІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ СУЧАСНИХ КОМПАНІЙ.....	51
---	----

Хаустрова Є. Б., Сандул Р. І.

ПРИНЦИПИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ.....	52
--	----

СЕКЦІЯ 9. ЛОГІСТИКА ТА ТРАНСПОРТ

SECTION 9. LOGISTICS AND TRANSPORT.....	55
--	-----------

Гуржій Н. М., Цахаєв І. К.

ЛОГІСТИЧНІ ПОСЛУГИ В ЕРУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ	55
---	----

СЕКЦІЯ 10. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
SECTION 10. PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION 57

Іськів І. Я.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМІСТУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 57

СЕКЦІЯ 11. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО
SECTION 11. CRIMINAL LAW 58

Курінна О. А.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ
ЯК РЕФОРМА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ..... 58

СЕКЦІЯ 1

SECTION 1

**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
WORLD AGRICULTURE AND
INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS**

УДК 339.9:656.7.025

Набок І. І.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу,
Національний авіаційний університет

Дідик А. О.

студентка 6 курсу,
спеціальність “Міжнародні економічні відносини”,
Національний авіаційний університет

**РОЛЬ АВІАЦІЙНИХ ХАБІВ У СИСТЕМІ
МІЖНАРОДНИХ АВІАЦІЙНИХ СПОЛУЧЕНЬ**

Аеропорт-хаб в авіаційному бізнесі визначають як “спеціально розроблену мережу маршрутів, під час перевезень усередині якої два пункти пов’язані між собою не безпосередньо, а через центральну точку, що іменується хабом” [1].

Для оцінки потенціалу аеропортів-хабів існує низка критеріїв, однак найважливішими, на наш погляд, індикаторами є:

- 1) відсоток трансферних пасажирів;
- 2) кількість пунктів призначення, що зв’язуються;
- 3) кількість ПС, що базуються;
- 4) частка пасажирів, перевезених базовою авіакомпанією.

Всупереч поширеній думці, створення аеропорту-хаба не означає, що обсяги повітряних перевезень зростатимуть самі по собі. Відомо багато випадків, коли інвестори вважали, що побудована інфраструктура фактично сама по собі стимулюватиме зростання авіаперевезень, але їхні очікування не виправдалися. Один такий приклад – аеропорт міста Сент-Луїс (St. Louis Downtown Airport), штат Міссурі, США, що розташований приблизно за 4 год. їзди автомобілем від Чикаго. Він має дві злітно-посадкові смуги, здатних приймати далекомагістральні повітряні судна, але не використовується жодним з основних американських авіаперевізників.

Інший приклад – аеропорт Сіудад Реаль – Дон Кіхот (Ciudad Real – Don Quijote Airport) в Іспанії, розташований за 50 км на південь від Мадрида (навіть не аеропорт-хаб, а low-cost-аеропорт). Він обслуговує вкрай мало авіакомпаній і менше 100 тис. пасажирів на рік [3].

На нашу думку, можна виділити три шляхи розвитку аеропорту-хаба:

- 1) динамічний розвиток, спричинений зростанням зони покриття аеропорту протягом певного часу;
- 2) розвиток за допомогою авіакомпанії (авіакомпаній), коли перевізник вирішує створити свій хаб на базі аеропорту із вдалим географічним положенням, достатніми для розширення площами та обґрунтованою структурою витрат (наприклад, аеропорт Шарлотт (Charlotte Airport) у США, створений авіаперевізником US Airways);
- 3) штучний розвиток, коли інвестори вирішують вкласти значні кошти одночасно в розвиток аеропорту та авіакомпанію (наприклад, Дубай (Dubai) в ОАЕ).

Більшість великих хабів розвинені домашніми перевізниками, які найчастіше є при цьому і національними перевізниками. Наприклад, Франкфурт і Мюнхен розвивала авіакомпанія Lufthansa, Цюрих – SWISS, Лондон-Хітроу – British Airways, Амстердам – KLM Royal Dutch Airlines, Току-мен – COPA тощо.

До дерегуляції авіаперевезень авіакомпанії використовували систему “Point-to-Point”. Після того, як у 1970-х роках держава почала керувати рейсами та маршрутами, багато авіакомпаній виконували прямі рейси між невеликими містами з низьким попитом. Сьогодні ця модель використовується переважно бюджетними авіакомпаніями, які дозволяють заощаджувати значну кількість витрат завдяки прямим рейсам. Її оптимальне використання залежить від трьох факторів, таких як невелика відстань і високий попит на перевезення між двома містами, а також значно менша кількість напрямків, які обслуговує авіакомпанія. Перевагами цієї моделі є висока надійність розкладу, скорочення загального часу в дорозі та ризику втрати багажу, висока завантаженість льотного складу, зменшення витрат на технічне обслуговування та перепідготовку персоналу тощо. Однак, одним з найбільших недоліків цієї моделі є більша кількість маршрутів, необхідних для покриття всіх міст мережі. Крім того, операційні витрати є високими, і ця модель вимагає великого парку літаків і численного команди персоналу.

Однак, прийняття Закону про дерегуляцію авіаперевезень у 1978 році в США відіграло важливу роль у плануванні мережі авіакомпаній [2]. Замість прямих рейсів деякі авіакомпанії почали виконувати рейси через вузлові аеропорти. Ця система відома як модель “Hub-and-Spoke” і сьогодні використовується авіакомпаніями, що надають повний спектр послуг. Метою запровадження цієї системи була насамперед економічна ефективність. Іншими перевагами моделі “Hub-and-Spoke” є менша кількість маршрутів, необхідних для покриття всіх міст мережі, висока частота рейсів протягом дня та можливість летіти з будь-якої точки мережі до більшості або всіх пунктів призначення в мережі авіакомпанії. З іншого боку, використання цієї моделі має певні недоліки, такі як перевантаження та затримки в аеропортах-хабах, низька надійність розкладу, довші терміни виконання рейсів. аеропорту, низька надійність розкладу, довший сегмент польоту і збільшений час польоту, збільшення залежності від аеропорту та інші.

Необхідною умовою для становлення аеропорту-хаба є потужний національний перевізник зі стійким фінансовим становищем. При цьому саме аеропорт може розпочати реалізацію стратегії хаба, переконавши авіакомпанії базувати в нього кілька ПС. Це дасть можливість виконувати ранні ранкові та пізні вечірні рейси з базуванням літаків на ніч. Подібний розвиток створить два перших блоки (ранковий і вечірній пікові години), а також потребуватиме наявності бази технічного обслуговування, складів, офісів тощо.

Узгоджуючи стратегії розвитку аеропорту та авіакомпанії, можна спільно розробити стикувальні рейси в деякі пункти призначення - і аеропорт уже стане на шлях до хабу.

Однак слід ще раз наголосити, що не кожен аеропорт може бути розвинений у такий спосіб – доти, доки немає заможного спонсора.

Таким чином, аеропорт не може утворити хаб самотужки, але може розробити стратегію хаба, що спонукає відповідних перевізників до співпраці з розробки та реалізації об’єднаної стратегії хаба.

Список літератури

1. Венгер В. В. Моделирование рынка аэропортовых услуг у системе обеспечения глобальной конкурентоспособности. *Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології*. 2023. Т. 2, № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sbiasemst_2023_2_1_4
2. Ivanova I. Modern trends in the development of the international hub airports. *Eighth World Congress Aviation in the XXI-st Century*. October 10-12. National Aviation University, Kyiv, Ukraine. 2018. P. 14/014.12. URL: <https://conference.nau.edu.ua/index.php/Congress/Congress2018/paper/viewFile/5441/4158>
3. Міжнародна асоціація повітряного транспорту (IATA): [сайт] URL: <http://www.iata.org>

**СЕКЦІЯ 2 ||| ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ
SECTION 2 ||| ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY**

УДК 331.101.262: 338.1(477)

Грицайко А. В.

аспірант кафедри інформаційних систем у менеджменті,
Львівський національний університет імені Івана Франка

Приймак В. І.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри інформаційних систем у менеджменті,
Львівський національний університет імені Івана Франка

Голубник О. Р.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних систем у менеджменті,
Львівський національний університет імені Івана Франка

**ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ**

Соціокультурний потенціал України зазнав суттєвих втрат протягом останніх років, а найбільше – після повномасштабного вторгнення в Україну російських агресорів. Для післявоєнного відновлення цього потенціалу необхідно розробити такі заходи, які були б ефективними у підвищенні рівня його розвитку і відбудові та зростанні економіки нашої країни. Сказане вказує на актуальність даного наукового дослідження.

Вивчаючи проблеми розвитку соціокультурного потенціалу насамперед слід зауважити про тісний взаємозв'язок цього розвитку з економічним зростанням країни. Адже “соціальна сфера через нарощення людського й соціального капіталу, духовно-культурного потенціалу розвитку людини і суспільства, піднесення соціальної сфери, гармонізацію суспільних відносин позитивно впливає на економічну та екологічну сфери” [1, с. 116]. З іншого боку, покращення економіки позитивно впливає на розвиток соціокультурного потенціалу. “Діалектика розвитку суспільства полягає в тому, що самі люди створили матеріальну основу, яка забезпечує зміну становища людини в суспільстві, від людини економічної до людини соціальної як інституту суспільних відносин, у межах якого всебічно розвиваються сутнісні сили людини та формується її особистість” [2, с. 17]. Тому заходи підвищення ефективності розвитку соціокультурного потенціалу необхідно розглядати в єдності з заходами зростання економіки країни та її регіонів.

В нинішніх умовах обмеженості природних ресурсів основним джерелом розвитку економіки є її інтенсифікація, яку забезпечують інновації, зокрема інституціональні інновації. “Оскільки більшість джерел екстенсивного зростання (земля, корисні копалини тощо) обмежена, а суспільству властиве прогресивне економічне зростання, необхідно переходити до переважно інтенсивного його типу” [3, С. 30]. В сучасному суспільстві серед його соціальних інститутів чільне місце займає освіта, зокрема, дошкільна, середня, позашкільна, професійна і вища освіта. Генерація інновацій неможлива без корисних знань, а їх впровадження у виробництво – без креативних і творчих особистостей, відповідні якості яких однозначно формуються під дією культури, національних звичаїв і традицій. Частка таких людей в суспільстві буде тим більша, чим вищий в ньому рівень розвитку освіти, науки, комунікацій та інших засобів спілкування між людьми, кращі система охорони здоров'я, добробут та інші умови для їхнього проживання.

Ефективний розвиток національного соціокультурного потенціалу України можливий тільки на основі української культури, мови і національних традицій, він значною мірою визначається станом системи охорони здоров'я, спорудами для занять спортом та екологічною ситуацією в країні тощо. Вищий рівень охорони здоров'я і національної безпеки, відсутність причин для соціальних конфліктів, комфортні умови для проживання, інші чинники сприяють народженню здорових дітей, зменшують ймовірність захворювань

осіб різного віку. Фізичне і психічне здоров'я людей, тривалість їхнього життя суттєво залежить від стану медицини в країні, рівня їхнього соціального захисту.

Соціокультурний потенціал суспільства в цілому формується в конкретному середовищі: сім'ях, колективах підприємств, регіонах, країні. Отримані його характеристики суттєво залежать від навколишнього середовища, зокрема, екологічної обстановки на заданій території.

Тому для підвищення ефективності розвитку соціокультурного потенціалу необхідне запровадження нових способів, форм і моделей організації навчання, вилучення з освітніх програм, підручників і посібників, інших навчальних матеріалів усього російського спадку, вивчення справжньої української культури, правдивого, а не перекрученого історичного минулого, подолання відставання освіти від швидшого розвитку науки, відхід від радянського принципу щодо залишкового фінансування освіти, науки та культури, підвищення рівня заробітної плати та соціального статусу педагогічних працівників. Потрібно активніше реформувати сферу освіти, культури та систему охорони здоров'я з урахуванням потреби членів об'єднаних територіальних громад та їхніх особливостей, запровадити повсюдне використання української мови, поліпшити екологічну обстановку в державі, після нашої перемоги над російськими загарбниками відбудувати економіку, освітні і лікарняні заклади, житлові будинки, ліквідувати всі інші наслідки цієї варварської російсько-української війни.

Список літератури

1. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 776 с.

2. Соціокультурні чинники розвитку українського ринку праці : кол. моногр. / за ред. О.М. Балакіревої ; НАН України, ДУ “Ін-т екон. та прогнозув. НАН України”. Електрон. дані. К., 2017. 264 с.

3. Економіко-математичні моделі економічного зростання: монографія / Бакаєв О.О. та ін. К.: “Наукова думка”, 2005. 190 с.

УДК 332:330

Яненко І. Г.

д.е.н., доцент

провідний науковий співробітник сектору цифрової економіки
ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”

ЦИФРОВА ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНО-УКОРІНЕНОГО РОЗВИТКУ

Одним із способів, за допомогою якого цифрова індустріалізація сприяє забезпеченню національно укоріненого розвитку, є продукування нових форм ланцюжків створення вартості. Цифрові технології дозволяють створювати нові продукти та послуги, які неможливо виробляти в традиційній промисловій діяльності. Ці нові продукти та послуги можна пристосувати для задоволення унікальних потреб певної країни, таким чином створюючи нові ланцюжки доданої вартості, які вкорінені в цій країні.

Цифрова індустріалізація може допомогти зменшити нерівність доходів. Цифрові технології дозволяють створювати нові ланцюжки доданої вартості, на які не впливають традиційні промислові обмеження, такі як географія чи доступ до капіталу. Це означає, що навіть малі підприємства можуть брати участь у цифровій економіці та отримувати доступ до нових ринків. У результаті цифрова індустріалізація може допомогти створити більш справедливий розподіл багатства.

Головними складовими розвитку цифрової економіки як чергового етапу формування сучасної моделі виробничо-технологічної та соціальної системи суспільства є нормативне регулювання, інфраструктура, безпека мереж (кібербезпека), підготовка професіоналів та

формування технологічних платформ. Саме на це має бути спрямовано функцію держави в партнерстві з бізнесом, реалізація якої потребує відповідної інвестиційної політики. У цьому контексті існуючий на сьогодні помітний “цифровий розрив” між розвиненими країнами та країнами з економікою, що розвивається (до яких належить і Україна) обумовлює необхідність реалізації комплексної науково обґрунтованої державної інвестиційної політики з урахуванням глобальних тенденцій інвестування в цифровізацію економіки і нових моделей діяльності на основі цифрових мереж. [1]

Інвестиційна діяльність і цифрова економіка є тісно взаємопов’язаними, оскільки поступальний розвиток цифровізації економічних процесів неможливий без суттєвих інвестиційних вкладень, а найефективніші інструменти інвестування мають безпосереднє відношення до цифрової економіки. За результатами економетричного аналізу [2] показано, що на привабливість країни для іноземних інвесторів найбільш значущими факторами впливу є частка обігу підприємств із інтернет-комерцією, частка підприємств, що використовують у своїй діяльності ІКТ, показники інтернет-банкінгу та електронної комерції.

Розвиток четвертої промислової революції призвів до того, що штучний інтелект вже настільки поширився, що із сфери бізнесу переходить на більшість суспільства. Такі системи, як Chat-GPT і подібні використовують нову методологію, так звані GPT або LLM (великі лінгвістичні моделі). Ці моделі дають відповіді на складніші запитання, які потребують людської логіки. Якщо раніше штучний інтелект міг розпізнавати зображення зайчика чи ведмеда, то тепер у бізнесі прагнуть до створення автономних організацій на ШІ. Новітні ШІ-асистенти здатні розуміти запитання та надавати персоніфіковані відповіді в текстовому, аудіо та навіть відео-форматі. У них можна налаштувати поведінку та навіть емоційне забарвлення. Хоча штучний інтелект може замінити певні види робіт (ті, які вимагають рутинної роботи, обробки великого обсягу даних тощо), у більшості випадків він поки що потребує роботи в парі з людьми, допомагаючи здійснювати більш точну й ефективну роботу. Тому поки ШІ майже не працює без людей, тому не забирає їхню роботу, а лише доповнює та допомагає заробляти.

У Євросоюзі 25 серпня набирає чинності закон про цифрові послуги (Digital Service Act, DSA), покликаний боротися з дезінформацією та нелегальним контентом у мережі [3]. Відповідно до нового закону, великі платформи та пошукові системи з аудиторією понад 45 мільйонів унікальних користувачів на місяць повинні будуть суворо стежити за контентом, що розміщується, і платити збори наглядовим органам. У разі порушення розпоряджень їм загрожують штрафи у розмірі до шести відсотків від щорічного світового обороту, за повторного порушення можлива заборона на діяльність на території Євросоюзу.

Підсумовуючи, визначимо ключові проблеми для національного розвитку внаслідок цифрової індустріалізації:

- поглиблення цифрового розриву між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються (через різний обсяг інвестицій у технології та інфраструктуру);
- скорочення робочих місць внаслідок автоматизації та оптимізації промислових процесів, що може негативно позначитися на економіці та соціальному добробуті;
- занепокоєння щодо конфіденційності та безпеки даних. Використання IoT та аналітики великих даних створює величезні обсяги даних, які можуть бути вразливими до кібератак і витоку даних.

Список літератури

1. Федулова Л.І., Ємельяненко Л.М. Інвестування в цифрову економіку: глобальні тенденції та практика України. Економіка і держава. 2020. №4. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.4.6
2. Дзюбановська Н., Маслій В. Цифрова економіка та процеси іноземного інвестування країн ЄС: аналітичний аспект. Економічний аналіз. 2023. Том 33. № 1. С. 278-287. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.01.278>
3. Digital Service Act. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package>

УДК 330.341.1:005

Бондарчук О. М.

доцент кафедри економіки, організації
та управління підприємствами
Криворізький національний університет

Юсубова В. Ю.

здобувач магістерського рівня ВО ОПП “Економіка”
Криворізький національний університет

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Управління виробничим потенціалом підприємства – це процес постійного пошуку найбільш ефективних шляхів удосконалення його виробничої діяльності та формування пов’язаних із цим завдань підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства. Основним завданням виробничого потенціалу є реалізація можливості інтенсифікації існуючого виробництва, яка зможе значно скоротити витрати праці, матеріально-технічних і фінансових ресурсів з метою задоволення потреб суспільства сьогодні і в майбутньому. Швидкому виконанню планування виробництва має сприяти організація суміжних служб і цехів (технічного відділу, служби головного механіка, служби технічного обслуговування та ін.) [1, с. 122].

Управління виробничим потенціалом слід розглядати як особливу функцію управління, яка повинна виконуватися в логічній послідовності: планування виробництва; організація роботи служб і цехів для виконання поставлених завдань; мотивація суб’єктів, які прямо чи опосередковано впливають на виробничий процес. Контроль виробленої продукції Контролюється рівень якості та виконання загального плану виробництва на наявність виявлених проблем і дефектів [2, с. 71].

Механізм управління виробничим потенціалом підприємства є складною моделлю, оскільки має багато злічуваних компонентів: функцій, форм, методів, інструментів, важелів. На рисунку 1 коротко описано характеристику механізму управління виробничим потенціалом підприємства.

Таким чином, механізм управління виробничим потенціалом фірми є складною системою, яка об’єднує багато різних компонентів. Варто виділити шість функцій, кожна з яких реалізує механізм управління виробничим потенціалом підприємства. Під її назвою міститься пояснення функції, що допомагає зрозуміти її суть і вказує на основний напрямок її роботи. Форму цього механізму слід диференціювати відповідно до управління ресурсами: виробничими, трудовими та фінансовими. На рисунку 1 наведено методи, інструменти (планування, прогнозування, прийняття рішень тощо) та важелі впливу (стимули та санкції), які можуть використовувати підприємства при реалізації механізму управління виробничим потенціалом.

Сучасні механізми управління виробничим потенціалом підприємства повинні базуватися не тільки на традиційних методах та інструментах управління, а й враховувати новітні методи управління для успішного досягнення поставлених цілей і завдань підвищення рівня ефективності виробництва.

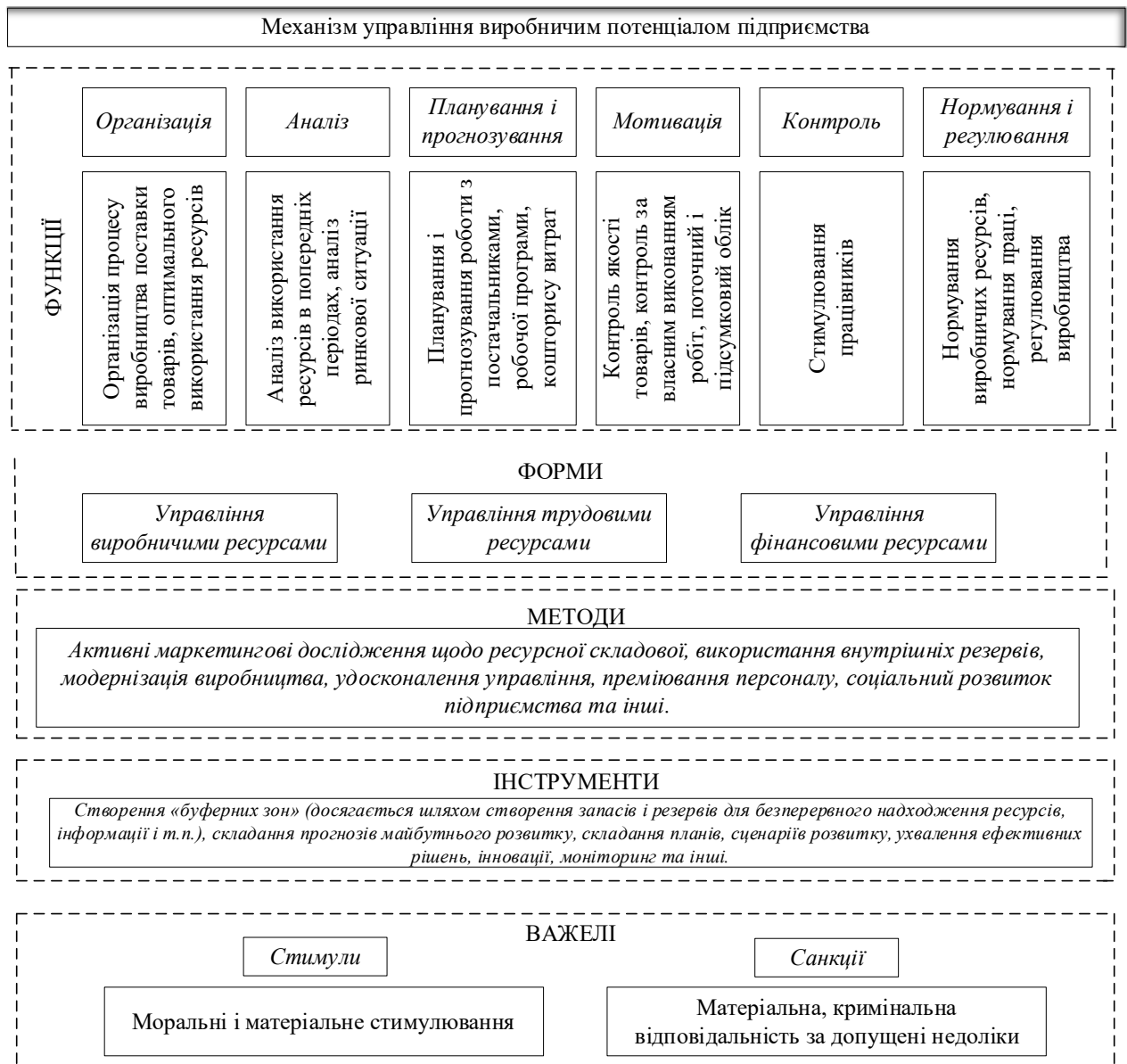

Рис. 1. Характеристика елементів механізму управління виробничим потенціалом підприємства
сформовано авторами на основі [3]

Список літератури

1. Корнійчук А. А. Стратегічна діагностика виробничого потенціалу в системі управління діяльністю підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 2(2). С. 120-124.
2. Мацко Н. Г. Управління розвитком виробничого потенціалу промислового підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 23(2). С. 69-72. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdn_en_2017_23\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdn_en_2017_23(2)_17).
3. Жук Є. О. Управління виробничим потенціалом підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки*. 2019. № 5. С. 101-106.

УДК 338.24.01

Дорошенко С. В.
Viessmann Climate Solutions Berlin GmbH
Friedrichstraße 148, 10117 Berlin

МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ

Характерні для сучасного ринку імперативи, такі як постійні зміни в регулюванні з боку держави, динамічність вимог до промислових підприємств та висока конкуренція, зумовлюють зростання ролі комунікаційного процесу у системі маркетингової взаємодії суб'єктів ринкової інфраструктури.

Теоретичні аспекти формування маркетингових комунікацій представлені у дослідженнях вчених, таких як Берман Б., Бернет Дж., Беррі К., Котлер Ф., Амстронг Г., Сондерс Дж., Вонг В., Ламбен Ж.Ж., Моріарті С., Россітер Дж. та Мейєр Е.

Теорією маркетингу сформовано комплекс інструментів комунікацій, в той же час, потребують подальшого опрацювання питання особливостей застосування промислового маркетингу як базового інструменту виявлення ключових можливостей підвищення конкурентоспроможності підприємств. Отже, питання ефективності використання потенціалу комунікаційного інструментарію стає найбільш актуальним.

Пітер Друкер, один з провідних теоретиків маркетингу, зазначає, що

“... завдання маркетингу полягає у зведенні до мінімуму зусиль по збуту. Мета маркетингу-досягнення такого рівня знань і розуміння потреб і потреб клієнтів, при якому пропоновані вами товари і послуги будуть повністю їм відповідати і самі продавати себе. В ідеалі результат маркетингу - готовий до покупки споживач” [3, с. 64]

Розглянемо поняття “маркетингові комунікації”, “інтегровані маркетингові комунікації” та “маркетинг-мікс”. На думку дослідників Дж. Бернет, С. Моріарті, маркетингові комунікації є процесом передачі інформації про товар цільової аудиторії. Маркетингові комунікації покликані дати цільовим аудиторіям уявлення про загальну маркетингову стратегію фірми за допомогою направлення їм спеціальних повідомлень про товар, його ціну і способи продажу з метою викликати їх інтерес або переконати прийняти певну точку зору [1, с. 2]. Виокремимо загальні елементи маркетингових комунікацій (рис. 1)

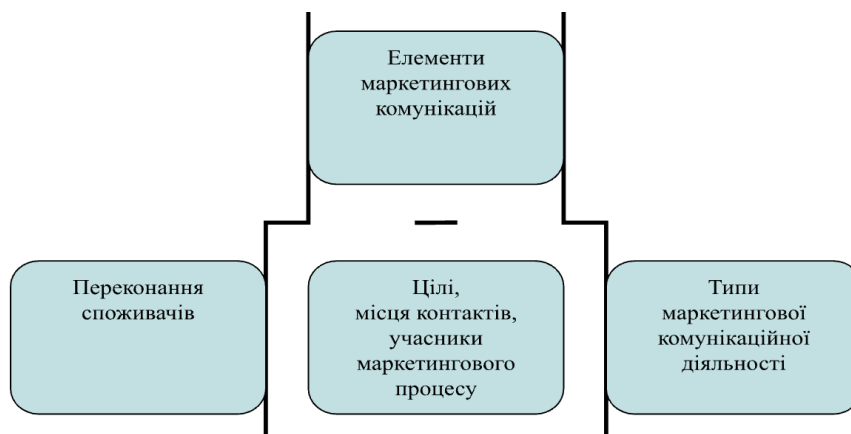

Рис. 1. Загальні елементи маркетингових комунікацій

Джерело: розроблено автором

Поділяємо думку, що маркетинг-мікс є сукупністю маркетингових інструментів, які використовуються компанією для вирішення маркетингових завдань на цільовому ринку [5,

с. 13]. Дж. Маккарті запропонував класифікацію маркетингових інструментів, об'єднаних в чотири групи: товар, ціна, місце, просування (відомі як чотири “р” маркетингу: Product, Price, Place, Promotion) [6, с. 27].

Важливо відмітити, що інтегрований маркетинг відбувається на двох рівнях. По-перше, на рівні функцій, коли всі різні маркетингові функції – збут, реклама, управління виробництвом і реалізацією продукції, маркетингові дослідження – взаємопов'язані, а їх виконання скоординовано з точки зору інтересів споживачів. По-друге, на рівні структурних підрозділів, коли в здійсненні маркетингової діяльності беруть участь всі служби і відділи компанії [2].

Авторами [2, 4, 7, 8] сформульовано основні принципи формування і реалізації системи маркетингових комунікацій:

– Системний підхід формування і реалізації системи маркетингових комунікацій. Маркетингові комунікації зумовлені комплексом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.

– Ефект маркетингової комунікації є найважливішим моментом управлінських дій. Формулювання цілей комунікації є визначенням планованого ефекту, який буде досягнутий після здійснення комунікації. Акцент на ефективність стратегії комунікації зміщується на стадію її проектування.

– Система маркетингових комунікацій управляється за принципом зворотного зв'язку: формування стратегії маркетингових комунікацій здійснюється на підставі прогнозування можливих реакцій цільових аудиторій на зміст комунікації.

Аналіз поданих підходів дозволяє зробити висновок, щодо спрямованості маркетингових комунікацій насамперед на стимулюванні покупців до придбання товарів чи послуг. Принципи формування та реалізації стратегії маркетингових комунікацій систематизовано автором (рис. 2).

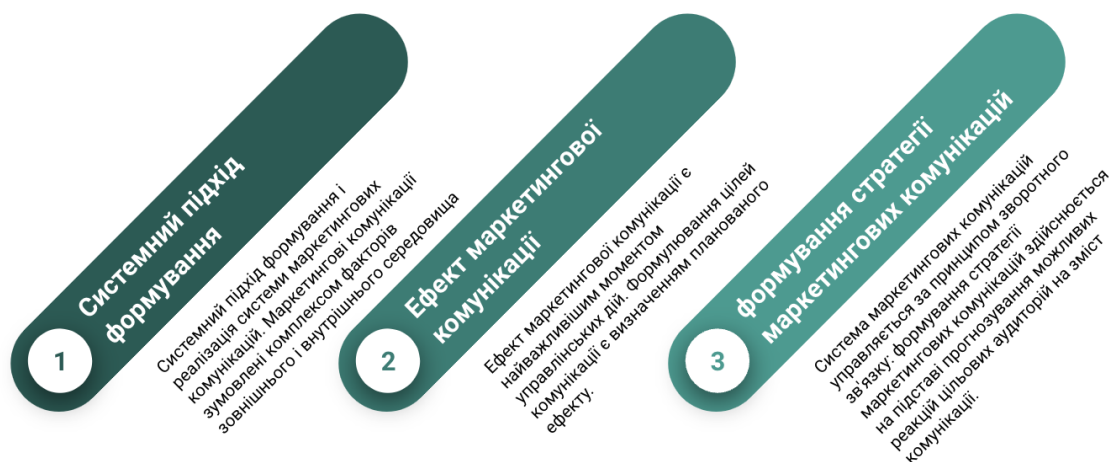

Рис. 2. Принципи формування та реалізації стратегії маркетингових комунікацій

Джерело: розроблено автором

Таким чином, можна зробити висновки, що важливість маркетингових комунікацій в системі маркетингу промислового підприємства зростає. На думку автора, узагальнення існуючих методичних підходів до побудови системи свідчить про те, що маркетингові комунікації є комплексною системою взаємодії промислового підприємства з зовнішнім середовищем маркетингу з метою формування конкурентних переваг, стимулювання та реалізації цілей збуту.

Список літератури

1. Бернет Дж., Моріарті С. Маркетингові комунікації: інтегрований підхід. СПб: Пітер, 2001, с.864.
2. Котлер Ф. Маркетинговий менеджмент. Перше українське адаптоване видання. Хімджест, Київ 2008. с. 264.
3. Пітер Ф. Друкер, Виклики для менеджменту XXI століття. Видавництво КМ-Букс, 2020, с. 64.
4. Peter D. Bennett, ed., Dictionary of Marketing Terms, 2d ed. (Chicago: American Marketing Association, 1995): p. 33.
5. Sec Neil H. Borden, “The Concept of the Marketing Mix” Journal of Advertising Research, 4 (June): p. 2-7.
6. E. Jerome McCarthy, Basic Marketing: A Managerial Approach, 13th ed. (Flomewood, IL: Irwin, 1999), p. 43.
7. Джон Еган, Маркетингові комунікації. “Сейдж”, 2022, с. 34.
8. Ерін Меєр, Культурна карта. Бар’єри міжкультурного спілкування в бізнесі. Видавництво “Наш Формат”, 2020, с. 39.

УДК 339.5:658.7

Замостний В. В.

аспірант,

Національний університет “Львівська політехніка”

Гнилянська Л. Й.

к. е. н., доцент,

доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,

Національний університет “Львівська політехніка”

МОЖЛИВОСТІ ТЕХНІЧНОЇ СПІВПРАЦІ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ АВТО-ОБЛАДНАННЯМ НА ТОВ КПП ЦЕНТР В УМОВАХ РОЗВИТКУ МЕВ УКРАЇНИ ТА АВСТРІЇ

Найтісніші зв’язки австрійська галузь автомобілебудування має з Німеччиною.

В останні 25 років у розвиток австрійської автомобільної промисловості було вкладено 7,8 млрд євро інвестицій.

Щорічно на наукові дослідження витрачається майже 20 000 євро на робоче місце.

На першому плані тут якість, безпека та екологічна свідомість.

ТОВ “КПП – Центр” співпрацює з австрійською фірмою ZF CV Distribution Austria GmbH, і якщо проаналізувати від початку 2022 року і до сьогодні, то було укладено з ним понад 22 угоди про купівлю-продаж авто та авто-обладнання (рис. 1.).

Проаналізувавши дані, ми бачимо що підприємство, переважно імпортує авто- та авто-обладнання і в майбутньому планує збільшити закупівлю ще на 10-15%.

Великих змін у автомобілебудуванні слід очікувати передусім у сферах екології та енергії.

Внаслідок зростання у світовому масштабі витрат на екологію та коштів у зв’язку з забрудненням навколишнього середовища австрійські виробники з галузі автомобілебудування спрямовують свої зусилля на зниження емісії та енергоефективну продукцію.

Технічно цього можна досягти через нові приводні системи та зниження маси автомобілів. “Clean Mobility” (чиста мобільність) – це особлива сильна сторона австрійської галузі автомобілебудування.

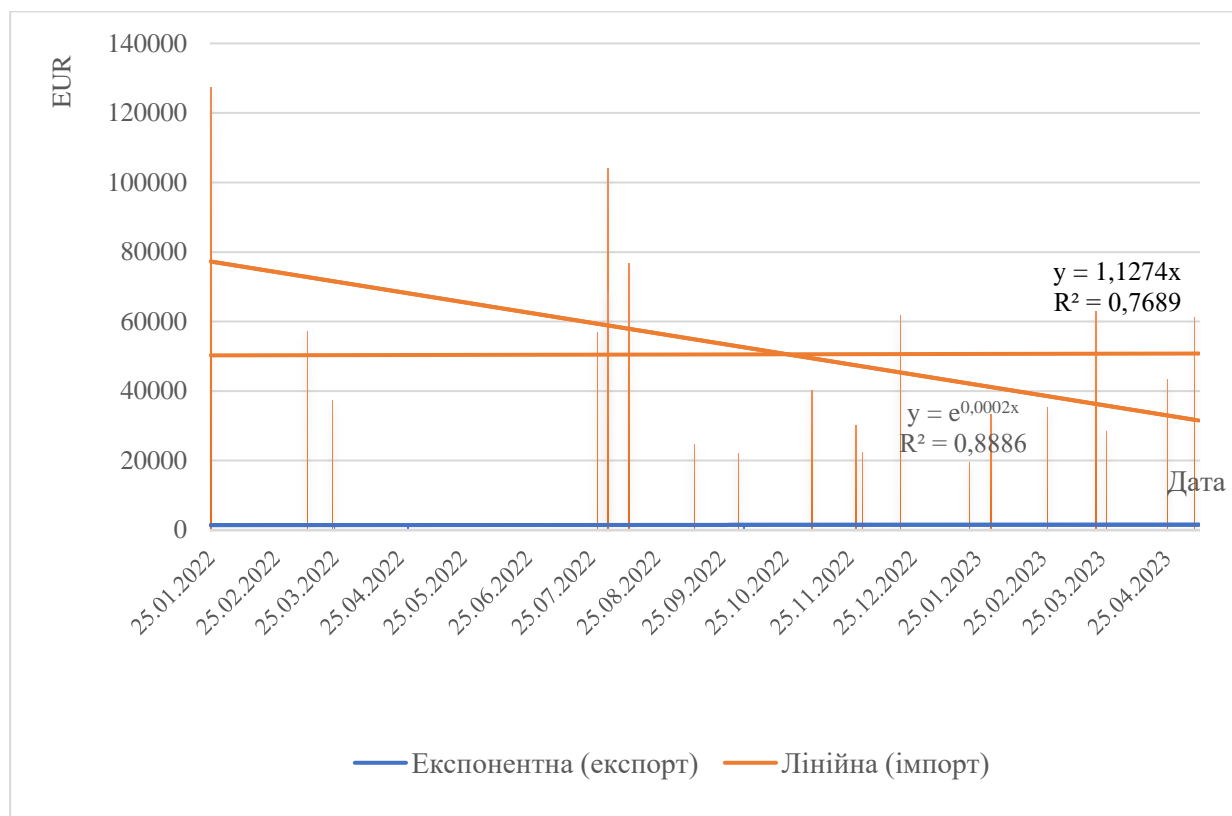

Рис.1. Динаміка зовнішньоторгівельних операцій ТзОВ “КПП – Центр” із австрійською фірмою ZF CV Distribution Austria GmbH за період 2022 р. – травень 2023р.

Примітка: побудовано авторами на основі даних ТзОВ “КПП – Центр”

У сферах “Eco Powertrains” (екологічні силові ланцюги), “Eco Materials” (екологічні матеріали) та “Eco Design and Smart Production” (екодизайн та інтелектуальне виробництво) розробляються рішення для заощадження ресурсів для усіх аспектів сталого розвитку.

Електромобілі зі збільшеним запасом ходу та гібридні автомобілі з можливістю підзарядження в майбутньому мають найкращі шанси на успіх на ринку в секторі “зелених автомобілів”.

Виробники двигунів проводять наукові дослідження електричних та гібридних двигунів і займаються моделями приводів, що працюють на природному та зрідженому газі.

У сфері будівництва легких транспортних засобів з ефективним використанням ресурсів та заощадженням електроенергії Австрія знаходиться в числі перших в Європі, особливо внаслідок професіоналізму в сфері різних матеріалів.

При порівнянні 50 європейських топ-регіонів у сфері будівництва легких транспортних засобів Верхня Австрія заходиться на 19-му місці, в галузі металевих композитних матеріалів – на третьому.

Сталь, легкі метали, пластмаси, деревина або композитні матеріали: австрійська продукція має майбутнє.

Крім технічних університетів, які демонструють найвищі результати, в Австрії партнерами у співпраці з компаніями стали більш ніж 50 позауніверситетських дослідницьких установ або інститутів.

А що стосується теми автономного руху, з Австрії високі технології потрапляють користувачам в усьому світі.

Список літератури

1. Фінансова звітність ТОВ “КПП – Центр” за 2020- I півріччя 2023 рр.
2. <https://business.dia.gov.ua/cases/eksport/eksport-ukraini-2023-vpliv-piv-roku-vijni-na-geografiu-ta-obsagi-prodaziv>
3. https://uk.wikipedia.org/wiki/Економіка_Австрія
4. http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_z_ukr/ukr/5036.html

УДК 399.9

Калинюк В. Є.

аспірант кафедри економіки повітряного транспорту,
Національний авіаційний університет

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ

Інтеграційні процеси та необхідність забезпечення конкурентоспроможності національної економіки неможливі без ефективного функціонування транспортної галузі, яка є матеріальною основою для досягнення сталого економічного зростання національної економіки. Саме транспортна галузь має значний внесок у створення валової доданої вартості, і саме тому необхідно досліджувати діяльність транспортних підприємств. Оскільки діяльність транспортних підприємств здійснюється в умовах невизначеності, нестабільності та небезпеки, необхідно продемонструвати детермінанти їх економічної безпеки та розвитку на основі ґрунтовної діагностики бізнес-середовища транспортних підприємств. “Розвиток транспортних підприємств України відбувається в умовах зміни державних пріоритетів, впровадження новітніх та удосконалення існуючих технологій, розширення переліку продукції й послуг, зміни потреб та смаків споживачів, посилення конкурентної боротьби та посилення військового стану в країні. Подібна висока динаміка сучасного економічного простору вимагає від транспортних підприємств розвитку такої ключової компетенції, як здатність швидко та ефективно реагувати на нагальні виклики” [1].

Забезпечення економічної безпеки підприємства є одним з найактуальніших стратегічних завдань підприємств на мікро- і макрорівнях. Особливої уваги на сучасному етапі їй надають чинники посилення зовнішніх і внутрішніх загроз економічного, соціального та політичного характеру, що стосуються як національної економіки в цілому, так і окремих суб’єктів господарювання.

В умовах неотехнологічного відтворення кожне підприємство має розробляти власну систему забезпечення економічної безпеки, що базується на загальних методологічних підходах, але при цьому враховує специфіку та внутрішні особливості своєї господарсько-фінансової діяльності, кадрового забезпечення, можливостей впроваджувати інноваційні технології. “Варто зазначити, що розвиток інформатизації інноваційних технологій в Україні є одним із найпрогресивніших шляхів розвитку української економіки та економічного зростання. Інформатизація технологій як загального використання впливає на посилення економічних взаємодій в економічній системі та може бути широко використана як ефективний інструмент технологічних та організаційних інновацій у різних секторах економіки” [5].

Транспортна галузь в Україні починає відчувати значний негативний вплив зовнішніх загроз, таких як пандемія COVID-19, війна, економічні умови та соціо-культурні і політичні чинники. Все це призвело до витіснення українських перевізників з міжнародного

транспортного ринку, що знизило якість послуг, які надаються вітчизняним підприємствам та громадянам, і становить реальну загрозу економічній безпеці країни.

Діяльність підприємств транспорту здійснюється у конкурентному середовищі, а тому отримані ними результати формуються в умовах фінансової нестабільності, і залежать від обсягів капітальних інвестицій, індексу споживчих цін, інфляції та показників рентабельності.

Оскільки транспортні підприємства підвищують загальний рівень економічного потенціалу країни і відповідно рівень ВВП загалом, можна охарактеризувати частку транспортних підприємств у загальному ВВП країни (рис 2.3).

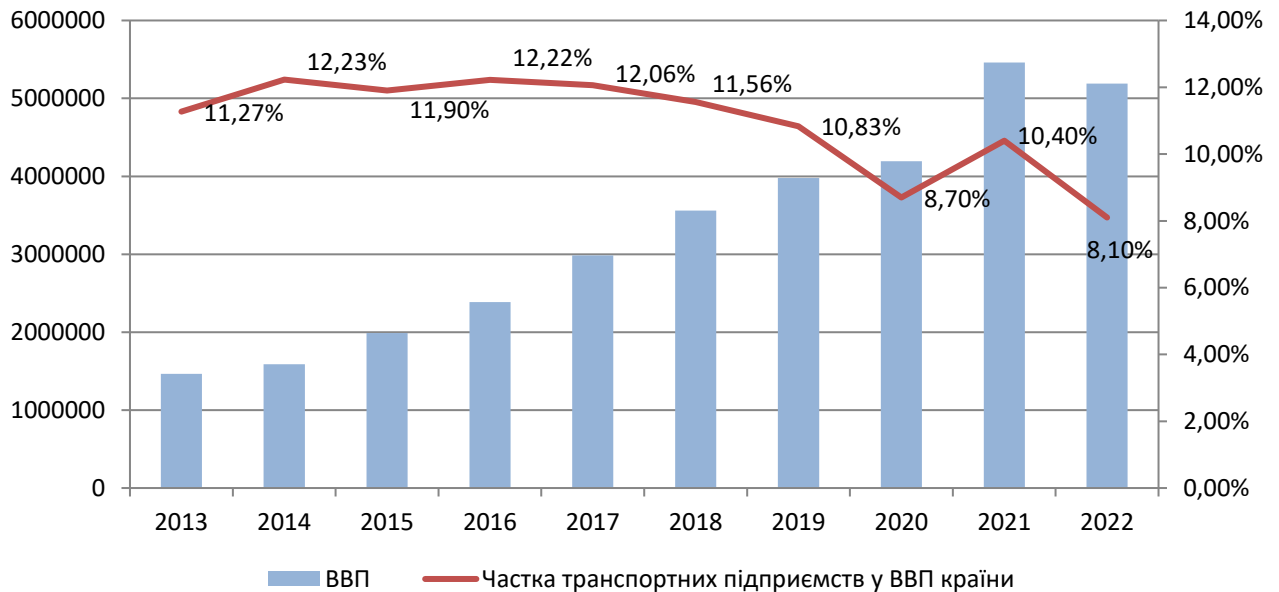

Рис. 1. Динаміка ВВП та транспортних підприємств за 2013-2022 роки
Побудовано автором за даними[2]

Як видно з даних рис.1., частка транспортних підприємств становила 12,23% у 2014р., 8,7% у 2020 р., тобто за останні роки відбувається скорочення частки транспортних перевезень у ВВП країни, що є негативним явищем у контексті економічного потенціалу галузі. Дана ситуація свідчить про проблемні питання галузі, зокрема втрату чи скорочення ринків збуту, тривалий операційний цикл транспортування продукції/пасажирів, скорочення рівня ділової активності підприємств, що в сукупності із зовнішніми чинниками та постійними трансформаційними процесами негативно відображається на управлінні економічним потенціалом транспортних підприємств.

Діяльність підприємств транспорту здійснюється у конкурентному середовищі, а тому отримані ними результати формуються в умовах фінансової нестабільності, і залежать від обсягів капітальних інвестицій, індексу споживчих цін, інфляції та показників рентабельності. Оскільки, “забезпечення економічної безпеки підприємства слід розглядати як безперервний у часі процес, який заснований на системному моніторингу індикаторів економічної безпеки, що дозволяє отримати об’єктивну оцінку стану економічної безпеки підприємства і застосовувати відповідні механізми її забезпечення” [3].

Враховуючи суттєвий вплив суб’єктів транспортного підприємництва у формуванні валового внутрішнього продукту необхідно відзначити, що його рівень є відображенням змін та трансформацій економіки до неотехнологічного відтворення на шляху якого стоїть наша країна.

Список літератури

1. Ареф'єва О., Сімкова Т., Жураківський В. Стратегічний розвиток авіатранспортних підприємств в конкурентних умовах. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-101>
2. Державна статистика України. URL: www.ukrstat.gov.ua
3. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 64-69.
4. Прохорова В., Крутова А., Дяченко К. Економічна безпека підприємств України в умовах дестабілізаційного розвитку. Електронне наукове фахове видання “*Адаптивне управління: теорія і практика*” Серія “Економіка” 2022. Випуск 14(28).
5. Kuzior, A.; Arefiev, S., Poberezhna, Z. Informatization of innovative technologies forensuring macroeconomic trends in the conditions of a circular economy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 20239 (1), 10-20.

УДК 339.5:658

Козак Ю. М.

аспірант кафедри зовнішньоекономічної та
митної діяльності,
Національний університет “Львівська політехніка”

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ВИХОДУ ПІДПРИЄМСТВ НА ІНОЗЕМНІ РИНКИ

Сучасні умови, що характеризуються інтенсифікацією євроінтеграційних процесів у розвитку української економіки, вказують на необхідність активізування зовнішньоекономічної діяльності вітчизняними підприємствами. Проте, успіх функціонування національних товаровиробників істотним чином залежить від їхньої підготовки до виходу на європейські ринки. У цьому контексті важливим завданням є володіння обґрунтованою бізнес-моделлю, яка повинна забезпечити безперешкодний вихід господарюючих суб'єктів на зарубіжні ринки та їхню подальшу ефективну роботу за кордоном.

У зарубіжній практиці доволі поширеною є бізнес-модель Canvas (Business Model Canvas (BMC)), яка дає можливість успішно імплементувати бізнес-ідеї суб'єктів господарювання щодо виходу на іноземні ринки. Бізнес-модель Canvas - це інструмент, за допомогою якого підприємство може легко ідентифікувати, розробити та візуалізувати бізнес-ідеї. Ця бізнес-модель охоплює дев'ять базових елементів започаткування зовнішньоекономічної діяльності на нових ринках (ключові партнери, ключові види діяльності, пропозиція нової вартості, взаємовідносини з клієнтами, сегменти клієнтів, ключові ресурси, канали збуту, структура витрат та грошові надходження). Перелічені елементи пов'язані з ключовими сферами бізнесу: клієнтами, пропозиціями, інфраструктурою та фінансовим становищем [1]. З огляду на недостатню поширеність бізнес-моделі Canvas у вітчизняному підприємницькому просторі, розглянемо більш ретельно змістове наповнення її ключових елементів.

Жодна компанія не може вижити на ринку, якщо у неї немає клієнтів. Тому першим квадратом для заповнення у бізнес-моделі Canvas в умовах виходу підприємства на іноземні ринки буде “Сегменти клієнтів”. Для кращого задоволення потреб клієнтів на зарубіжних ринках необхідно провести їхню сегментацію. У цьому контексті слід проаналізувати спільні характеристики конкретних груп цільової аудиторії (наприклад, вік, місцезнаходження, поведінка, тощо).

У квадраті “Пропозиція нової вартості” бізнес-моделі Canvas слід ідентифікувати цінність товарів чи послуг конкретного підприємства. Пропозиція нової вартості - це те, що змусить споживача обрати продукцію відповідного суб’єкта господарювання, а не його конкурентів. Цінність товарів чи послуг повинна забезпечувати вирішення проблем клієнта або задоволення його потреб.

У квадраті “Канали збуту” бізнес-моделі Canvas при виході підприємства на іноземні ринки слід ідентифікувати канали, через які його фахівці будуть надавати цільовій аудиторії інформацію про товари або послуги. Існують два ключові види каналів збуту: прямі канали (наприклад, роздрібні магазини або власний інтернет-магазин) або непрямі (до прикладу, магазини-партнери, оптовики). Вибір каналів збуту безпосередньо впливає на відносини з різними сегментами клієнтів.

Квадрат “Взаємовідносини з клієнтами” у бізнес-моделі Canvas в умовах виходу на іноземні ринки визначає, який досвід отримає клієнт від взаємодії з підприємством. У цьому квадраті слід розкрити тип відносин, які пов’язуватимуть підприємство з різними сегментами споживачів. Крім того, слід визначити мету, яку бізнес-структура прагне досягнути за допомогою такої взаємодії. При виборі способу взаємодії також доцільно врахувати витрати, які генерують різні канали комунікації.

У квадраті “Грошові надходження” бізнес-моделі Canvas при виході на іноземні ринки слід визначити, скільки грошей підприємство генерує в кожному сегменті ринку. Варто пам’ятати, що підприємство може мати кілька потоків доходів, які будуть відрізнятися за механізмом ціноутворення.

У квадраті “Ключові ресурси” бізнес-моделі Canvas в умовах виходу на іноземні ринки слід визначити всі ресурси, необхідні для виробництва продукції підприємства, її доставки до споживача та отримання прибутку. Ключові ресурси можуть включати фізичні ресурси (наприклад, обладнання, машини, механізми, склади), фінансові ресурси (гроші, необхідні для створення нової вартості для клієнта), інтелектуальні ресурси (авторські права, патенти), людські ресурси (людський капітал), тощо.

У квадраті “Ключові партнери” бізнес-моделі Canvas варто визначити всіх постачальників, посередників та інших контрагентів, від яких залежить успіх зовнішньоекономічних операцій підприємства. Адже, за допомогою такої взаємодії бізнес-структура може отримати доступ до певних видів ресурсів, мінімізувати ризики, пов’язані з веденням бізнесу на іноземних ринках, або зменшити витрати, які генерує зовнішньоекономічна діяльність.

Щодо квадрату “Ключові види діяльності” бізнес-моделі Canvas при виході на іноземні ринки, то у ньому слід визначити переліки конкретних заходів для заповнення усіх вище перелічених квадратів.

Квадрат “Структура витрат” є останнім елементом бізнес-моделі Canvas в умовах виходу на іноземні ринки, адже витрати можна визначити лише після дослідження ресурсів, видів діяльності та партнерів підприємства. У бізнес-моделях структура витрат може бути орієнтована або на витрати, або на цінність. У першому випадку підприємство прагне мінімізувати витрати, а в другому випадку – більше зосереджуватиметься на наданні цінності клієнтам на належному рівні.

Список літератури

1. Tomaszewski T. Business Model Canvas – szablon modelu biznesowego. *Product Vision*. 2014. URL: <https://productvision.pl/2014/business-model-canvas-szablon-modelu-biznesowego/>

УДК 334.722

Кучерук А. С.
студент Akademie HUSPOL
Куновице, Чесьська Республіка

LEAN-МЕТОДОЛОГІЯ: ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ

Методологія lean-стартапу – є новим підходом щодо створення продуктів та виведення їх на ринок. З точки зору загального розвитку технологій lean-стартап є адаптацією гнучких методів управління в сферу розробки продукту.

Ця методологія, дозволяє принципи Agile застосовувати в такій загальній сфері діяльності людини, як створення продуктів. Тому що створення продуктів - воно можливе не тільки в сфері розробки програмного забезпечення.

Якщо спертися на теорію технологічних укладів [1], то можна сказати, що ми бачимо становлення 6-го технологічного укладу, адже в найбільш інноваційній сфері виробництва (розробка програмного забезпечення) створено розроблено нові методи управління і вони поступово розповсюджуються в інших сферах.

Мета роботи – зробити огляд сучасної наукової думки в Україні та в світі відносно методології lean-стартапів. Для цього використаємо запити lean-методологія та lean-startup в науковому пошукачі scholar.google.ciom, означимо чому присвячені дослідженні, запропонуємо класифікацію та зробимо висновки.

В статті Луковця О. М. [2] розмірковується про користь використання lean-методології та обмеження використання відносно готовності/неготовності культури компанії до впровадження інновацій. Проте в даному дослідженні немає спроби обґрунтувати те, чому і де варто впроваджувати інновації і чому деякі компанії не здатні до цього.

Приводиться невдалий приклад впровадження інновацій в GE, який привів до падіння прибутків - через те, що не має доведеного зв'язку між інноваційною стратегією та падінням прибутків (те, що прибутки впали скоріше вказує, що процес інноваційної роботи був організований невірно, безконтрольно, що і призвело до падінні результатів).

Осиваш Ю.М. [3] описує lean-методологію поруч із методологією дизайну мислення як одну з двох методологій щодо інноваційного підходу. Тобто в даній роботі акцентується увага на lean-методології як на інструменті створення інновацій.

Марченко М.М. [4] описує саму lean-методику із деталізацією кожного елементу. “Ощадливий стартап (англ. Lean Startup) – це концепція “ощадливого” запуску і розвитку компаній, в її основі лежить максимально оптимальне витрачання ресурсів, засноване на науковому підході до впровадження будь-якого нового продукту, послуги або ідеї: масштабування ідеї у разі успіху, визначеного тестуванням та оцінюванням результатів за метриками” – проте окремі метрики та те, як їх розраховувати в роботі не розглядається.

Анісімов А.О. [5] приділив особливу увагу тій частині lean-методології, що відноситься до маркетингу, тобто “розробки клієнта”, добре виділені основні частини методології, що пов'язані із маркетингом, в тому числі маніфест розробки клієнта з посібника власника запуску, написаного Стівом Бланком і Бобом Дорфом.

Кузарець Т.І. [6] розглядає існуючі методології розробки програмного забезпечення, обираючи між Waterfall, Agile та lean. Схиляючись до Agile через те, що фокус його уваги був саме на розробці, в той час як lean фокусується на системній роботі з розвитку продукту Чернявська, О. В., Гнипа-Черневецька, Л. В., & Чжицеюнь, В. [7] у власному дослідженні зробили огляд термінів, що відносяться до сфери стартапів, lean-методологію використали як джерело термінів та опису підходів.

Кофанов О. Є. [8] в своїй роботі використовував методологію lean-стартапу як понятійну базу для подальшого обґрунтування математичного моделювання, яке демонструє зв'язок рівня свободи в суспільстві та стартап-активністю в ньому. Тобто дане дослідження описує зв'язок культури в суспільстві та результатів стартапів. Спираючись на дане дослідження можна провести аналогії та сформулювати припущення, що культура свободи в компанії також буде сприяти інноваційній активності.

Можемо зробити висновок відносно українських джерел - методологію lean-стартап в дослідженнях в основному використовують як термінологічну базу та один з підходів для вирішення існуючих задач.

Деталізації методу приділено увагу в дослідженнях Анісімова А. О. (в питаннях маркетингу) та Луковця О. М. (в питаннях консалтингу корпоративного сектору). Питання використання показників торкнувся Марченко М.М., проте в своїй роботі не розкрив його.

В англomовній літературі методологія lean-startup представлена набагато більше і якісніше, розглянемо основні тенденції.

Reis, E. [9] Презентував безпосередньо концепцію lean-startup. В ній представлена методологія бережливого стартапу. Безпосередньо робота, в якій представлено методологію. Яку було розвинено в спільній роботі Eisenmann, T. R., Ries, E., & Dillard, S. [10], порівнюючи lean-методологію із іншими існуючими методологіями, в тому числі із Waterfall, описуючи область застосування методології, наводячи алгоритми застосування, та основні показники які дозволяють оцінити положення (в форматі відповіді на питання).

Оглядова стаття [11] відносно наукових досліджень сфер, які відносяться до методології lean-стартапу. Дана стаття – деталізує основні терміни, які використовуються в lean-методології.

Nobel C. [12] стаття щодо в доступному вигляді презентує основні принципи методології, в даній роботі проведено роботи популяризації понять і максимльній їх зрозумілості. Це важливий елемент будь-якої методології, адже рівень зрозумілості методології зворотно пропорційний кількості людей, що можуть її використати (чим складніша методологія, тим менше людей можуть її використати).

Blank S. [13] в статті описує те, які зміни в підходах вносить lean-методологія, даючи порівняння із традиційним підходом.

Дана стаття узагальнює досвід використання lean-методології на практиці та дозволяє побачити відмінності від традиційного підходу з одної сторони, а з іншої – прив'язати змісти, які сформовані в lean-методології до традиційних. Дана стаття є дуже корисною для тих, хто впроваджує lean-методологію у вже працюючу компанію.

При цьому в даній статті дається узагальнення на те, як lean-методологія впливає на економіку в цілому (створює підприємницьку економіку).

Eisenmann T. R., Ries E., Dillard S. [14] В даній статті описане покрокове використання lean-методології, зацентрувавши увагу на тому, що шляхом повторень досягається зменшення впливу когнітивних викривлень (bias) на кінцевий результат.

York J. L., Danes J. E. [15] деталізує lean-методології роблячи її огляд з різних точок зору (з точки зору продуктової розробки, розвитку клієнту та нечіткого інтерфейсу), а також звертаючи увагу на ті когнітивні викривлення, які можуть виникнути та те, як не допустити їх вплив на прийняття рішень. В дослідженні зроблено синтез lean-методології та сучасних досліджень в сфері поведінкової економіки (використання системи 1 та системи 2).

Harms R., Schwery M. [16] підтверджують ефективність роботи lean-методології, спираючись на накоплений об'єм статистичних даних, щодо використання lean-методології в стартапах та ефективність даної методики.

Bocken N., Snihur Y. [17] зробили узагальнююче дослідження в сфері lean-методології.

Висновки:

Якщо підвести підсумки, то загальний фон досліджень в сфері lean-стартапів такий, щоб описати саму методологію та сформувати певні інструменти синтезу. Проте варто зауважити, що концепти в сфері прийняття рішень в певній сфері не спираються на математичні моделі.

Концепція бережливого стартапу описує сам принцип, проте в дослідженнях не наведено показників, які можна впровадити в роботу і це дозволить знизити навантаження на ті підприємства, які впроваджують дану методологію.

В Україні ж дослідження йдуть в напрямку опису самої концепції і тільки незначна кількість досліджень деталізує lean-методологію хоча б в певній сфері.

Список літератури

1. Perez C. Technological revolutions and techno-economic paradigms. *Cambridge journal of economics*. 2010. №34(1). С.185-202.
2. Луковець О. М. Lean-startup для корпорацій: актуальні технології інноваційного бізнес-консалтингу. *Економічна теорія та право*. 2021 №2(45). С. 136-141.
3. Сиваш Ю. М. Особливості оцінювання розвитку креативності та стратегічних напрямів його забезпечення в процесі створення інновацій. *The 10th International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world”(July 26-28, 2023) Perfect Publishing. Toronto, Canada*. 2023. Р. 191.
4. Marchenko M. M. Business Model Of A Learn Startup. *Стратегічні імперативи сучасного менеджменту: Зб. Матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції [Електронний ресурс].—К.: КНЕУ, 2022. 370 с. С. 297.*
5. Анісімов, А. О. Інноваційний маркетинг на підприємствах. *Економічні студії*. 2019. № 2(24) С. 9-12.
6. Кухарець, Т. І. Особливості планування і формування вимог для проекту розробки краудсорсингової онлайн платформи. *Радіоелектроніка та молодь У XXI Столітті*. 2023. С. 201-203.
7. Чернявська О. В., Гнипа-Черневецька Л. В., Чжищєюнь В. Стартап як об’єкт інвестиційного процесу: сутність та життєвий цикл існування. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія “Економічні науки”*. 2021 №5 (84). С. 119-128
8. Кофанов О. Є. Комплекс маркетингових стратегій стартап-проектів та побудова математичних моделей прогнозування їх успішності на ринку науково-технічної продукції. *Вчені записки університету КРОК. Серія: Економіка*. 2018. №3. С. 143-150.
9. Reis E. The lean startup. *New York: Crown Business*. 2011. №27 Р. 2016-2020.
10. Eisenmann T. R., Ries E., Dillard, S. Hypothesis-driven entrepreneurship: The lean startup. *Harvard business school entrepreneurial management case*. 2012. July 10. Р. 1-26.
11. Bortolini R. F., Nogueira Cortimiglia M., Danilevich A. D. M. F., Ghezzi A. Lean Startup: a comprehensive historical review. *Management Decision*. 2021 №59(8). Р. 1765-1783.
12. Nobel C. Teaching a lean startup’s strategy. *HBS Working Knowledge*, 2011. April 11. Р. 1-2.
13. Blank S. Why the lean start-up changes everything. *Harvard Business Review*. May 2013. Р. 1-9.
14. Eisenmann T. R., Ries E., Dillard S. Hypothesis-driven entrepreneurship: The lean startup. *Harvard business school entrepreneurial management case*. 2012. JULY 10. Р. 1-26.
15. York J. L., Danes J. E. Customer development, innovation, and decision-making biases in the lean startup. *Journal of Small Business Strategy*. 2014. №24(2). Р. 21-40.
16. Harms R., Schwery M. Lean startup: operationalizing lean startup capability and testing its performance implications. *Journal of small business management*. 2020. №58(1). Р. 200-223.
17. Bocken N., Snihur Y. Lean Startup and the business model: Experimenting for novelty and impact. *Long Range Planning*. 2020. № 53(4), 101953. Р. 1-6.

УДК 339.138

Максимов М. С.

аспірант 2-го року навчання
кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ПРАКТИЧНА МОДЕЛЬ ДІЙ ПАРТИЗАНСЬКОГО МАРКЕТИНГУ ДЛЯ БІЗНЕСІВ, ЩО ПОЧИНАЮТЬ СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ

Багато хто цікавиться відкриттям власної справи. Це питання є омріяним для багатьох спеціалістів, які хочуть надавати незалежні послуги, а також команд, які хочуть вивести на ринок нову послугу чи товар.

Проте, чим характерні дані особи та команди? Вони характерні обмеженими ресурсами, в тому числі на рекламу та іншу маркетингову діяльність та на забезпечення продажів з одного боку, а, з іншого, характерні невизначеністю стосовно того, чи буде цікава їх пропозиція (як з точки зору самої послуги чи товару так і з точки зору подання в рекламних повідомленнях).

Для узагальнення категорій незалежних спеціалістів та окремих команд далі будемо називати їх “бізнес, що починає власну діяльність”.

Сучасні дослідження в сфері реклами малого бізнесу сконцентровані в основному на сфері Інтернет-реклами [1] [2] [3].

І хоча деякі дослідження концентруються на рекламі в соціальних мережах [4] [5] з точки зору саме бізнесу, який починає свою роботу дане питання не розглядається.

Діяльність бізнесу щодо реклами з низьким рівнем витрат називають “Партизанським маркетингом”, дослідження цього питання в основному сконцентровані на огляді самого терміну, без його адаптації до сучасних умов та запитів малого бізнесу [6] [7]

Тобто ми бачимо, що сфера практичних моделей отримання перших продажів є недостатньо дослідженою.

Мета даного дослідження – сформулювати модель отримання перших продажів для тих бізнесів, які сформулювали власну ідею та пропозицію та починають свою діяльність.

Першим етапом будь-якого бізнесу є формулювання ідеї та створення плану подальшої діяльності. Це може бути лише сформоване бажання та розуміння певних дій (розмістити оголошення), або підготовка детального бізнес-плану. Наше дослідження призначене для тих, хто такі дії виконав, при цьому оптимальним для початку дій з точки зору балансу складності та швидкості підготовку автор вважає створення ядра бізнес-плану за методикою АСПіРІн [8].

Після того, як зафіксовано ядро бізнес-плану необхідно перейти до дій. Важливим фактором є наявність контакту з аудиторією.

Під визначенням “бізнес, що починає свою діяльність”.

Наприклад, в концепції lean-startup [9] пропонується робити опитування потенційних клієнтів, із наведенням прикладу великого опитування General Electric [10]. Проте у малого бізнесу, зазвичай, немає ресурсів на такі опитування, та й результати опитування не завжди релевантні: адже звичайні люди (а не професіонали в великих компаніях, можуть казати не те, що є насправді).

Для нових бізнесів пропонуються маркетингові стратегії, які дають швидкий контакт із аудиторією:

- холодні дзвінки по базі потенційних клієнтів.

Такий підхід дозволить вам відпрацювати заперечення, та отримати зворотній зв’язок відносно вашої пропозиції безпосередньо від

- робота із базовим замовником: зробити перше замовлення із лояльним представником цільової аудиторії. Так, щоб ви могли отримати зворотній зв'язок.

Наявність досвіду успішного проекту дозволить його узагальнити на масовий випуск.

- безкоштовний вебінар/безкоштовна консультація, що цікавий представникам вашої цільової аудиторії, на якому ви зможете реалізувати продажі.

- безкоштовні ліді: це представлення інформації про те, що ви надаєте послуги, або продаєте товари, використовуючи для цього спеціальні сервіси та відповідні спільноти в соціальних мережах.

Для того, щоб реалізувати такі дії необхідно готуватись.

Сформулюємо можливості для самостійної діяльності бізнесу, що починає свою діяльність у вигляді BPMN-моделі, та дамо нижче опис до кожного елемента.

Рис. 1. Практична модель дій партизанського маркетингу для нових бізнесів

1. Для **холодних дзвінків**: зібрати базу потенційних клієнтів (1.1.) з відкритих джерел та існуючих контактів; підготувати чіткий скрипт продажів (1.2), що з одного боку, дозволить збільшити можливості для тих, хто буде дзвонити, адже підготовлений скрипт дозволяє формувати позитивне відношення людей до себе, а, з іншого, збільшувати ймовірність позитивної відповіді; промодельовувати ведення дзвінку (1.3) із зацікавленою особою; виконати відповідні дзвінки (1.4.)

2. Для **роботи із базовим замовником**: підготувати план реалізації у вигляді діаграми Гантта (2.1.), промодельовувати строки за методом CPM (2.2.); погодити ймовірні затримки в реалізації (2.3.) за варіанти виходу з них, проводити щотижневі зустрічі із замовником (2.4.). Ідеальною ситуацією буде така, коли ключовий замовник готовий чекати замовлення стільки, скільки потрібно.

3. Для **безкоштовних лідів** вам необхідно сформувати перелік майданчиків, де ви можете розмістити повідомлення про себе (3.1.), підготувати повідомлення відповідно до умов майданчиків (3.2.), дати прочитати зацікавленій особі або візуалізувати повідомлення (3.3), розмістити об'яви (3.4.). Основна задача даного методу – отримати постійні безкоштовні ліді як підтвердження зацікавленості в вашому продукті з тим, щоб перейти згодом на традиційну рекламу.

4. Для **підготовки безкоштовного заходу** (вебінар або індивідуальна консультація), необхідно сформувати перелік питань: більш та потенційних вигод аудиторії для прийняття рішень по яким необхідне розуміння питання (4.1.), створити презентацію, що пояснює відповідні питання та продає ваш продукт (4.2.), провести захід зацікавленій особі, або

записати скрінкаст (4.3.), провести безкоштовний захід (4.4.), розмістивши інформацію по ньому із використанням послідовності 3, або за існуючими контактами, що зацікавлені в ваших послугах.

Висновки. В роботі зроблено огляд існуючих досліджень та запропонована модель, використовуючи яку бізнес, що починає свою діяльність може забезпечити себе першими продажами.

Список літератури

1. Романова А. В., Андрушкевич З. М., Вальков О. Б. Таргетована реклама як ефективний спосіб просування в соціальних мережах. Вісник національного Хмельницького університету. 2019. №5. С. 207-210
2. Іванечко Н. Р., Хрупович С.Є. Контекстна реклама: метрики і КРІ. Галицький економічний вісник. Тернопіль: ТНТУ, 2019. Том 61. № 6. С. 79–84.
3. Підлісна О. А., Виборнов А. О. Аналіз тенденцій застосування реклами у соціальних мережах. Економічний вісник. 2021. № 4. С. 166–174.
4. Вашків О.П. Інтернет-маркетинг– новий напрям маркетингової політики малих підприємств та фізичних осіб – підприємців. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і 225 менеджмент. 2019. Вип. 37. С. 27-33.
5. Бойко Л.О., Колінько А.Д. Соціальні мережі для бізнесу: яку платформу обрати. Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 травня 2021 року). – Одеса: Державний університет “Одеська політехніка”, 2021. С.28-31.
6. Шкірко О. І. Партизанський маркетинг: сутність, види та інструменти використання. Економічний простір, 2018. С. 215-224.
7. Горбаль, Н. І., Грущак, Б. Т., Дутко, З. М. Партизанський” маркетинг у міжнародних корпораціях. Вісник Національного університету Львівська політехніка. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку, 2014. С. 356-362.
8. Maksymov M. ASPiRiN Methodics of Business-Planning. In Economic and Financial Challenges for Eastern Europe: Proceedings of the 9th International Conference on the Economies of the Balkan and Eastern European Countries in the Changing World (EBEEC) in Athens, Greece, 2017, pp. 435-444. Springer International Publishing.
9. Reis E. The lean startup. New York: Crown Business, 27, 2011. pp. 2016-2020.
10. Bortolini R. F., Nogueira Cortimiglia M., Danilevycz A., Ghezzi A. Lean Startup: a comprehensive historical review. Management Decision, 2021, 59(8), pp. 1765-1783.

СЕКЦІЯ 4 || РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА
SECTION 4 || DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE FORCES AND
REGIONAL ECONOMICS

УДК 316.4:332.1

Біль М. М.

д.е.н., старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
ДУ “Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього НАН України”

СТІЙКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ РОЗВИТКУ
РЕГІОНІВ УКРАЇНИ¹

Безпека як імператив розвитку актуалізується в кризові періоди. Повномасштабне російське вторгнення підняло питання безпеки для українського суспільства на найвищий рівень.

Безпекові виклики визначають здатність суб’єктів проявляти стійкість і мобільність в умовах ризиків. Позитивно, якщо ця здатність підтримується ефективною політикою держави шляхом реалізації заходів реагування.

Регіони України під час війни поділяють на фронтові, опорні, деокуповані і тиллові. Залежно від статусу і перебігу бойових дій безпекові виклики для населення регіонів мають різні наслідки (негативні – ризики, загрози, катастрофи чи позитивні в контексті можливостей) та пріоритети реагування. Їх узагальнена інтерпретація подана в табл. 1.

Наслідки безпекових викликів у значній мірі залежать від *стійкості населення* як здатності “витримувати удар” [1]. Висока роль стійкості під час війни населення України обумовила прийняття у 2021 році Концепції забезпечення національної системи стійкості та створення ініціативи “Національна платформа стійкості та згуртованості”. На замовлення Національної платформи у 2023 році в Україні було проведено опитування з метою визначення “формули стійкості”. Аналіз структури опитування визначає складові стійкості українського суспільства – підтримуючі чинники, рушії та цілі розвитку (табл. 2). Результати опитування дозволяють аналізувати регіональні особливості складових “формули” та робити висновки щодо здатності населення реагувати на безпекові виклики сучасності.

Таблиця 1

Вплив безпекових викликів на населення регіонів України

Особливості впливу безпекових викликів	Типи регіонів		
	Фронтові, деокуповані	Опорні	Тиллові
Загальна ситуація	Гуманітарна катастрофа	Гуманітарна криза	Соціальні ризики
		Можливості ефективного використання залучених ресурсів	
Негативні наслідки – ризики	Безповоротні втрати – людські, міграційні, інфраструктурні	Навантаження на інфраструктуру Соціальна напруга	
Позитивні наслідки – можливості	Згуртованість суспільства Мобілізація ресурсів	Солідарність суспільства Толерантність у суспільстві Інтеграція в суспільство	
Критерії ефективного реагування	Стійкість		
	Мобільність – просторова, професійна, соціальна	Проактивність. Трансформаційність Відповідальне партнерство	

Джерело: розроблено автором

¹ Дослідження виконано в рамках гранту 2020.02/0215 “Фінансові детермінанти забезпечення економічного зростання регіонів та територіальних громад на засадах поведінкової економіки” за підтримки НФДУ.

Результати опитування вказують на високий рівень ефективності Збройних Сил України (82 %) та Президента (68 %). Аналіз цієї та інших відповідей є основою для тривожних висновків щодо надмірних очікувань населення від інституту президента країни. Натомість залишаються недооціненими інститути громадянського суспільства та місцевого самоврядування. Це підтверджують наступні результати: якщо оцінка ефективності Президента на рівні 68 %, то волонтерів – 59 %, громадських організацій – 27 %, органів місцевого самоврядування, мерів і сільських голів – по 16 %.

Дисонуючими є відповіді щодо чинників збереження стійкості, коли віра в державу (23 %) значно переважає віру в суспільство (7 %). В оцінках рушіїв майбутніх змін представники місцевої влади оцінені лише 8 %. Такі результати можуть вказувати на збереження в суспільстві патерналістських очікувань та недостатнього розуміння ролі розвитку місцевого самоврядування та громадянського суспільства. Щодо останнього теж вирізняється регіональна специфіка, коли вищий рівень громадської та волонтерської активності виявлений у західних областях – 36 % і 58 % відповідно, у той час як у центральних – 30 % і 48 %, південних – 27 % і 44 %, східних – 35 %.

Таблиця 2

**Регіональні особливості формули стійкості населення України
в умовах російсько-української війни (червень 2023 року)**

	Чинники збереження стійкості	Рушії розвитку	Цілі розвитку як ознаки успішної держави
Регіони	Спільні: 1. Віра в ЗСУ – 86 %. 2. Сім'я, родичі, близькі – 61 %. 3. Щоденна праця – 31 %.	Спільні: 1. Молодь – 50 %. 2. Військові, ветерани – 46 %. 3. Учені, інноватори – 30 %.	Спільні: 1. Сильна армія – 56 %. 2. Розвинута економіка – 35 %. 3. Верховенство права та єдність суспільства – по 34 %.
Захід	Вищий рівень ролі релігії/віри в Бога (36 %) та міжнародної допомоги (16 %).	Вищий рівень ролі волонтерів (30 %) та духовенства (12 %).	Вищий рівень ознаки міжнародного авторитету (20 %) та національної ідеї (11 %).
Центр	Вищий рівень ролі щоденної праці (35 %) та найвищий рівень віри в ЗСУ (91 %).	Вищий рівень ролі керівників великого бізнесу й підприємств (17 %).	Вищий рівень ознаки національної ідеї (12 %).
Південь	Вищий рівень ролі щоденної праці (35 %) та найвищий рівень віри в державу (29 %).	Найвищий рівень ролі молоді (52 %).	Вищий рівень ознаки рівноправного суспільства (18 %).
Схід	Вищий рівень ролі усунення від будь-якої негативної інформації (10 %) та участі у волонтерстві (14 %).	Вищий рівень ролі вчених, інноваторів (36 %) та керівників великого бізнесу й підприємств (15 %).	Найвищий рівень ознаки єдності суспільства (42 %).

Джерело: [2]

Виявлена ситуація піднімає питання довіри та ефективності органів місцевого самоврядування, громадського і волонтерського руху та потребує подальшого моніторингу її сильних і слабких сторін для посилення ролі у забезпеченні стійкості українського суспільства.

Список літератури

1. Резнікова О. О. Розбудова національної стійкості: концептуальні підходи, передові світові практики: Національний інститут стратегічних досліджень. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-11/roa_presentation_niss_v01.pdf

2. Формула стійкості України: основні складові під час війни та у поствоєнний період. 6-11 червня 2023: Група Рейтинг. URL: https://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_nprsc_062023_press.pdf

УДК 336.7:332.12(477)

Павлик О. І.

аспірант

ДУ “Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього НАН України”

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Регіональна банківська система визначально впливає на соціально-економічний розвиток регіону й перебуває у взаємодії із іншими регіональними підсистемами. В умовах війни та порушення цілісності України факторний аналіз впливу на розвиток регіональної банківської системи має важливе значення.

Виділення в окрему групу факторів мегарівня обґрунтовують процеси глобалізації фінансово-кредитної системи, вимоги директив та стандартів ЄС, Базельського комітету з питань банківського нагляду. На регіональну банківську систему такі чинники впливають опосередковано у взаємодії з іншими чинниками, які регламентують діяльність банків в межах світової банківської системи [1].

До основних факторів мегарівня відносимо: глобалізацію, інтеграційні процеси, рух міжнародного капіталу, кризові явища світового масштабу (світова фінансово-економічна криза), Covid-2019, політику міжнародних організацій та глав урядів країн G7, функціонування провідних фондових бірж-членів Світової федерації бірж (World federation of exchanges, WFE) тощо.

Фактори макrorівня, що формуються в загальнодержавному вимірі, є частково регульованими з боку місцевих органів державної влади. Це посилено процесами децентралізації та деконцентрації владних повноважень в Україні, які тривають упродовж останніх років, що підвищують роль регіонів у загальному соціально-економічному розвитку країни та можливості їх реального впливу на державну регіональну політику (політику центральних органів державної влади щодо розвитку регіонів). Такі фактори доцільно традиційно розподілити в розрізі природних, демографічних, економічних, соціальних, культурних, політико-правових, науково-технічних та міжнародних.

Очевидно, що всі ці макрофактори за класифікаційними ознаками місця виникнення є зовнішніми, приналежністю до регіональної політики розвитку банківської системи – екзогенними, приналежністю до рівненої системи – національними.

Мезорівневі фактори впливу на регіональну політику розвитку банківської системи виражаються у відповідних підсистемах регіону.

Відповідно групи факторів будуть визначатись наступним чином:

- економічні – в економічній підсистемі регіону;
- демографічні – в підсистемі розселення регіону;
- соціальні, культурні – в науково-освітній та соціотрудовій підсистемах регіону;
- науково-технічні – в інноваційній та інформаційній підсистемах регіону;

– політико-правові та міжнародні (транскордонне співробітництво) – в адміністративно-управлінській підсистемі регіону.

Щодо *мікрофакторів* впливу на регіональну політику розвитку банківської системи, то тут важливо розуміти їх виняткову роль та абсолютну урегульованість з боку місцевих органів державної влади. Вважаємо, що такі фактори доцільно розподілити за групами мети й цілей діяльності, структури, технології, трудового потенціалу та корпоративної культури банківської установи. Такий класичний маркетинговий підхід у визначенні мікрофакторів впливу на регіональну політику розвитку банківської системи в повній мірі дозволяє проводити детальну діагностику та моніторити діяльність банківських установ та інших суб'єктів, що входять у структуру регіональної банківської системи, визначаючи основні стратегічні орієнтири подальшого розвитку.

Список літератури

1. Копилук О. І., Музичка О. М. Методологія дослідження регіональної банківської системи та рівня її розвитку. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки. 2022. № 67. С. 37-42.

УДК 338.24:65.018

Тис М. С.

аспірант

ДУ “Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього НАН України”

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Фінансову безпеку регіону необхідно трактувати з позицій її здатності забезпечувати економічну та соціальну стабільність, безпеку життєдіяльності в умовах війни, здатності оцінювати та мінімізувати загрози і небезпеки.

Механізм забезпечення фінансової безпеки регіону повинен формуватися через систему управління фінансовими відносинами шляхом використання певних принципів, фінансових важелів, інструментів, фінансових методів, правового та інформаційного забезпечення, за допомогою фінансових досліджень, що дозволяють досягти основні цілі конкретного регіону.

Механізм забезпечення фінансової безпеки регіону доцільно визначати, як особливий вид господарського механізму, який являє собою сукупність організаційно-економічних інструментів і методів впливу на процес, інтегрованих в єдину управлінську систему. Тобто, це сукупність суб'єктів, об'єктів, інструментів (важелів), інститутів, організаційних, економічних, ресурсних, правових, методичних і інших складових його елементів, форм їх взаємодії з урахуванням ризиків, загроз і небезпек та цільовою спрямованістю на забезпечення стабільного функціонування економіки регіону. Такий механізм формується під впливом чинників мега-, макро- та мезорівневого характеру й включає в себе такі обов'язкові елементи, принципи та функції, які відображають фінансову складову безпеки регіону та перебувають у взаємозв'язку та взаємозалежності.

Здійснення тактичних заходів та реалізація політики фінансової безпеки сталого розвитку регіону в цілому повинні базуватись на певному механізмі, який можна розглядати як комплекс заходів, що визначає порядок і послідовність процесів та етапів, відповідних процедур та інструментів забезпечення фінансової безпеки інклюзивного розвитку регіону. У структуру фінансового механізму забезпечення фінансової безпеки регіону входять два методи впливу на розвиток: фінансове регулювання і фінансове забезпечення, що виступають в якості структурних підсистем фінансового механізму.

Фінансове регулювання як структурна підсистема фінансового механізму включає:

1. Державне регулювання фінансової безпеки регіону. Роль держави у забезпеченні безпеки сталого розвитку регіону є визначальною, оскільки саме вона виступає гарантом соціального захисту населення від економічних та екологічних загроз і небезпек. Прийняття законів та інших нормативних актів, що регулюють фінансову діяльність на різних рівнях, є одним із напрямків реалізації внутрішньої фінансової політики держави.

2. Ринковий механізм регулювання фінансової безпеки регіону. Цей механізм формується насамперед у сфері фінансового ринку в розрізі окремих видів і сегментів. Попит і пропозиція на фінансовому ринку формують рівень розвитку регіональної банківської системи та її здатності задовільняти потреби розвитку економіки регіону.

3. Внутрішній механізм регулювання фінансової безпеки інклюзивного розвитку регіону. Механізм такого забезпечення формується в рамках самого регіону, відповідно регламентуючи ті чи інші оперативні управлінські рішення з питань його фінансового забезпечення за сферами інклюзивного розвитку. У регіоні повинна бути сформована стратегія забезпечення фінансової безпеки розвитку регіону, на основі якої формуватимуться цільові комплексні програми та досягатимуться бажані та прогнозовані результати. Крім того, органи місцевого самоврядування повинні розробляти напрями забезпечення фінансової безпеки як складову стратегії їх розвитку з врахуванням новітніх викликів і загроз, які зумовила повномасштабна агресія росії.

До складу елементів механізму фінансового забезпечення фінансової безпеки сталого розвитку регіону входять: науково-методичне, нормативно-правове, організаційне та ресурсне забезпечення [1].

Науково-методичне забезпечення – це обґрунтування вибору стратегічних і тактичних цілей економічної політики регіону з конкретизацією бюджетної, податкової, кредитної, інвестиційної складових та реальних й потенційних ризиків, загроз і небезпек.

Нормативно-правове забезпечення ґрунтується на існуючих нормативно-правових актах, які регламентують процеси децентралізації регіонів та їх фінансової самостійності й визначають економічні, соціально-трудові, правові, військові та інші відносини, які формують регіональну суспільну систему.

Організаційне забезпечення передбачає побудову організаційної структури системи управління фінансами регіону на основі принципу взаємоузгодженості розробки і реалізації політики забезпечення фінансової безпеки розвитку регіону на кожному рівні управління в рамках єдиної загальнодержавної політики.

До складу ресурсного забезпечення системи фінансової безпеки регіону входять трудові, матеріально-технічні, грошові, інвестиційні, інформаційні, інноваційні та інші ресурси, без яких неможливим є виявлення та ліквідація загроз фінансовій безпеці розвитку регіону.

Отже, в основі фінансової безпеки регіону лежить взаємодія основних підсистем, які забезпечують певний її рівень та мінімізують ризики і загрози.

Список літератури

1. Механізми управління соціоекологоекономічною безпекою регіону: колективна монографія / Л. М. Черчик, Н. В. Коленда та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. М. Черчик. Луцьк: Терен, 2019. 252 с.

УДК 330.341

Карчева Г. Т.
д.е.н., професор
старший науковий співробітник,
Інститут регіональних досліджень НАН України

**МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ
В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Інноваційні цифрові технології забезпечують різноманітні переваги, але при цьому появляються нові виклики і ризики. Відсутність, як такого, регулювання обороту криптовалют та функціонування ринку віртуальних активів, спричинило в свій час криптовалютний бум, який був однією з причин криптокризи в 2023 році і засвідчив нагальну потребу в ефективному регулюванні криптовалют як віртуальних активів. Зауважимо, що коли говорять про крипторизики, то, як правило, говорять про ризики для споживачів, відсутність гарантій щодо повернення коштів, можливість їх крадіжки, шахрайства, використання криптовалют для відмивання коштів і побудови фінансових пірамід (схема Понці), високу волатильність, спекулятивність та неврегульованість ринків криптовалют, високий ризик втрати інвесторами своїх грошей та ін. Натомість обсяги криптовалют у світі досягнули значних розмірів (до криптокризи – близько трьох трильйонів доларів) і їх висока мінливість призводить до значного зростання ризиків не тільки для споживачів, але й викликає більш масштабні ризики, зокрема для банків, фінансової стабільності та екології, сталого розвитку економіки [1].

У світовій практиці впроваджуються різні інструменти регулювання криптовалют. Так, оскільки майнінг криптовалют супроводжується значними витратами електроенергії і не сприяє енергозбереженню, а спричиняє значне забруднення навколишнього середовища, то Мінфін США пропонує впровадити для майнінгових компаній акцизний збір на рівні 30% від вартості використаної електроенергії для майнінгу криптовалют. Європарламент у квітні 2023 р. схвалив Регламент МіСА - документ, який передбачає регулювання віртуальних активів у ЄС, захищаючи користувачів та інвесторів в цій галузі. Україна планує імплементувати цей регламент в національне законодавство.

Особливої уваги заслуговує технологія блокчейн (розподілених баз даних), інноваційні технології, на базі яких працюють криптовалюти. Саме на технології блокчейн базується впровадження цифрових валют центральними банками, цифрового євро в ЄС, цифрового юаня в Китаї, цифрової ліри в Туреччині, цифрового тенге в Казахстані та ін. Україна також планує впровадити цифрову гривню. Втім, на відміну від спекулятивних криптовалют, цифрові валюти центральних банків не відносяться до спекулятивних віртуальних активів, а є фактично цифровими аналогами фіатних грошей, емісію й контроль за якими здійснюють центральні банки.

На сьогодні науковці приділяють значну увагу дослідженню сильних і слабких сторін криптовалют, зокрема Я. Белінська, І. Гонак, В. Захарченко, В. Корнєєв, К. Павлова та інші. Проведений критичний аналіз позитивних і негативних аспектів використання криптовалют показав, то негативних моментів від їх обороту виявиться набагато більше (табл. 1). Втім, на нашу думку, спірною є позиція окремих авторів, щодо віднесення до сильних сторін криптовалют їх анонімність, непрозорість, децентралізований характер, відсутність державного контролю. Вважаємо, що саме ці властивості спекулятивних криптовалют і

призводять до негативних моментів – відмивання грошей і шахрайства і створюють загрозу для фінансової безпеки.

Таблиця 1

Негативні та позитивні аспекти використання криптовалют

Негативні (-)	Позитивні (-)
Спекулятивні, високоризикові віртуальні активи, про свідчить їх висока волатильність і високі ризики для споживачів	Швидкість розрахунків, перерахунок коштів в будь-який куточок світу за 1 хв.
Ризик виникнення (створення) криптоферм, де криптовалютні шахраї безкарно ошуковують “інвесторів” на мільйони доларів	Низькі комісійні витрати, або взагалі відсутні
Відсутність регулювання, централізації і контролю уряду	Можливість перерахування великих сум без обмежень
Анонімність і недостатня прозорість, що сприяє відмиванню грошей і шахрайству	
Ризик відмивання грошей та шахрайства	
Висока енергоємність майнінгу криптовалют та нанесення значної шкоди навколишньому середовищу через зротання вуглецевих викидів	
Відволікання значних інвестицій на спекулятивні операції, які могли б бути спрямовані на розвиток реального сектору економіки	
Ризики для національної безпеки: монетарної політики, фінансової стабільності та ризиків фінансування незаконної діяльності [2, с. 85]	
Концентрація значних коштів на спекулятивних ризикових операціях, може призвести до величезних втрат і спричинити фінансову кризу	

Джерело: розроблено автором

Обґрунтовуючи необхідність розвитку крипторинку в Україні та необхідність інвестування в криптовалюту, вчені і практики, як правило, говорять про збільшення надходжень до бюджету від цих операцій. Натомість, недостатньо звертається уваги на те, що інвестування в спекулятивні криптовалюту призводить до відволікання коштів від фінансування реального сектору економіки, вкладень у військові державні облігації, що сприяло б не тільки зростанню надходжень до державного бюджету, але й розвитку реального сектору економіки і наближало нашу перемогу у війні.

Технологічні інновації не зупинити, криптовалюту будуть функціонувати. Банки та їх клієнти і далі скоріше всього будуть працювати з цими інструментами незважаючи на їх високоризиковість, негативний вплив на екологію та розвиток економіки. Але, щоб отримати інноваційний економічний ефект, з огляду на високі ризики, які виникають при цьому, мають бути вчасно (синхронно) розроблені регулюючі механізми (інструменти). Для України це набуває особливого значення, враховуючи, що вона входить в ТОП-3 країн світових лідерів з використання криптовалют.

Список літератури

1. Карчева Г.Т. Криптотурбулентність: причини, виклики та можливі загрози. Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку, менеджменту і права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науковопрактичної конференції (Житомир, 8 квітня 2023 р.). Житомир: ЦФЕНД, 2023. Житомир. С. 42-44 .

2. Гонак І.М. Ризики функціонування криптовалютного бізнесу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 44, 2022. С. 81- 86.

УДК 657.6:339

Вигівська І. М.

к.е.н., доц., докторант,
доцент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
Державний університет “Житомирська політехніка”

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Аналіз тенденцій функціонування та розвитку ринку аудиторських послуг на міжнародному та вітчизняному рівнях допомагає зрозуміти сучасні виклики, прогнозувати майбутні зміни та розробляти стратегії для підвищення ефективності та відповідності вимогам у цій важливій галузі. Зокрема, аудиторські послуги є ключовим інструментом для забезпечення прозорості та достовірності фінансової інформації, що впливає на довіру інвесторів, кредиторів, партнерів та громадськості до компаній та організацій. Дослідження допомагає визначити, як аудиторський ринок може відповідати на потреби забезпечення цієї довіри. Крім того, виявлення та аналіз потенційних ризиків і викликів на ринку аудиторських послуг доводить сформувані стратегії та інноваційні підходи для подолання цих обмежень. Варто зазначити, що аудиторський ринок має прямий вплив на економічну стійкість і розвиток країни, а розуміння тенденцій на міжнародному рівні дозволить спрогнозувати можливі наслідки та адаптувати стратегії розвитку в поствоєнне відновлення.

Зауважимо, що міжнародний ринок аудиторських послуг відіграє важливу роль у забезпеченні довіри до фінансової звітності компаній та інших організацій, які діють на світовому рівні. Аудитори виступають незалежними оглядачами, спрямовуючи зусилля на виявлення потенційних помилок та недоліків у фінансовій звітності, що дозволяє забезпечити надійність і достовірність інформації для зацікавлених сторін. Міжнародний аудиторський ринок є важливою складовою глобальної економіки, забезпечуючи довіру до фінансової звітності компаній та організацій на міжнародному рівні. З розвитком технологій, глобалізацією бізнесу та постійними змінами у регуляторному середовищі, міжнародний ринок аудиторських послуг відчуває великий вплив на сучасне суспільство. Крім того, аудиторські фірми можуть надавати інші послуги, такі як аудит нефінансової звітності, внутрішнього контролю, інформаційних систем, соціальної звітності, екологічної звітності тощо. Вибір послуг, які надає аудиторська фірма, залежить від потреб клієнта.

Розвиток міжнародного аудиторського ринку визначається багатьма факторами, включаючи економічний, технологічний, та соціокультурний контекст. Аудиторські фірми та професіонали, що діють на міжнародному ринку, повинні бути готові до змін і навчатися адаптуватися до нових викликів, щоб забезпечити високу якість послуг та підтримувати довіру до аудиторської професії. Проте, міжнародний ринок аудиторських послуг зазнає різноманітних викликів та ризиків, які можуть вплинути на якість аудиторської діяльності та довіру громадськості.

Перш за все, кожна країна має свою унікальну культуру та підходи до бізнесу, що може створювати складнощі для міжнародних аудиторів. Розбіжності в менталітеті та бізнес-практиках можуть ускладнювати взаєморозуміння між аудиторами та клієнтами, що може підривати ефективність аудиторської роботи.

Також різні країни мають різний законодавчий та регуляторний контекст для аудиторських фірм. Це може впливати на здатність міжнародних аудиторських компаній

працювати в різних юрисдикціях. Суперечності між різними правилами та вимогами можуть призводити до збільшення витрат та складнощів у дотриманні стандартів.

Політичні конфлікти, санкції та зміни у зовнішніх стосунках між країнами можуть мати прямий вплив на міжнародний ринок аудиторських послуг. Нестабільні політичні умови можуть призвести до зменшення попиту на аудиторські послуги, а також зростання ризику для клієнтів.

Варто зазначити, що міжнародний ринок аудиторських послуг є дуже конкурентним. Багато компаній змагаються за клієнтів та контракти, що може призводити до зниження цін та компромісів у якості надання послуг. Конкуренція може також збільшувати тиск на аудиторів для виконання ризикових аудитів з метою збереження клієнтів.

Окрім цього, швидкий темп технологічного розвитку може бути як викликом, так і можливістю для аудиторів. З одного боку, використання новітніх технологій може покращити ефективність аудиторської роботи, забезпечити більш точний аналіз даних та знизити ризик помилок. З іншого боку, аудитори повинні бути готові до викликів, які виникають із впровадженням нових технологій, таких як кібербезпека та захист конфіденційної інформації.

Тому для успішного розвитку міжнародного ринку аудиторських послуг у цих напрямках необхідне покращення рівня професійності аудиторів, розвиток аналітичних інструментів та ІТ-технологій для аудиту, а також якісне кадрове забезпечення.

УДК 343.98

Іванков В. М.

к.е.н.,

директор

Науково-дослідна судово-експертна установа

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ШКОДИ ТА ЗБИТКІВ

Широкомасштабне вторгнення РФ в Україну призвело до втрат і пошкодження майна, втрат споживчих властивостей та економічної цінності матеріальних активів, що в цілому оцінюється міжнародними експертами в розмірі трильйонних збитків. Така ситуація актуалізувала завдання розрахунків збитків і шкоди для обґрунтованих позовів до країни-агресора щодо компенсації завданих економічних втрат. Судова економічна експертиза, являючись інструментом слідчих дій в ході розслідування або судового розгляду справ про розкрадання та привласнення майна, визначає наслідки протиправних дій у вигляді матеріальної шкоди (збитків). Проте завдання сьогодення щодо встановлення розміру як прямих збитків, так і упущеної вигоди потребує ґрунтового методичного забезпечення та чіткого категоріального апарату.

Докладні дослідження вчених правників, судових експертів, економістів та аудиторів дозволили виокремити два підходи до визначення категорії “збитки і шкода в оцінках судово-економічної експертизи”. Перший підхід розглядає поняття “збитки і шкода” з позицій юридичного трактування, що є основою для настання цивільно-правової, майнової, кримінальної відповідальності. Другий підхід обґрунтовує економічну сутність цього поняття, у т.ч. шляхом усталених визначень міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку і звітності. Економічний сенс терміну збитків полягає у визнанні втрат, пов’язаних зі зменшенням вартості майна (активів), незалежно від того, з яких причин воно сталося, що є доволі широким тлумаченням даної категорії для цілей судово-економічної експертизи.

Обставини, що спричинили вплив на розмір збитків і втрат внаслідок військової агресії потребують розробки нових методик, через що поняття “збитки і шкода” необхідно трансформувати з урахуванням видів економічних втрат внаслідок військової агресії РФ.

Процеси розрахунків збитків внаслідок збройної агресії РФ, розпочалися ще з 2014 року, коли вітчизняні компанії змушені були звертатись до міжнародних судів та трибуналу щодо питань відшкодування завданої війною шкоди. Попри те, що більше дев'яти років ці проблеми вирішувалося виключно відповідно до норм міжнародного права, сьогодні постала необхідність унормувати такі розрахунки на рівні законодавчих документів.

Однак Рахункова палата констатує, що урядова робота з напрацювання організаційно-правових механізмів фіксації та визначення шкоди та збитків, завданих війною, є формальною, а прийняті протягом 2022-2023 років методики розрахунків збитків [1] не містили системи конкретних та послідовних дій або норм, спрямованих на визначення та фіксацію заподіяної шкоди, встановлення розміру заподіяних збитків [2]. Прогалинами у методичному забезпеченні є відсутність тлумачення понять “втрачене”, “пошкоджене” та “знищене” майно згідно діючих нормативно-правових актів, на що звертають увагу у своїй статті Хомутенко В.П. та Хомутенко А.В. [3, с. 83]. За їх пропозицією слід уточнити економічну природу збитку, яка “полягає в його економічних втратах у вигляді зменшення вартості майна підприємства, вільного від боргових зобов'язань (чистих активів) та упущеної вигоди (очікуваного приросту чистих активів) [3, с. 84].

Крім того, застосовуючи ті чи інші чинні методики при визначенні розміру збитків українських підприємств внаслідок військової агресії Російської Федерації, судово-економічний експерт не досліджує апріорі причинно-наслідкові зв'язки між військовою агресією та її наслідками, а приймає їх як фактичний, визначений багатьма міжнародними актами, прояв військової агресії РФ.

В контексті уточнення дефініції збитків та шкоди внаслідок військової агресії РФ важливим уточненням стає і методологічний супровід застосування вартісних оцінок витрат вітчизняних підприємств, установ, компаній.

Використання судово-економічною експертизою в ході розрахунків збитків таких понять як “ринкова вартість”, “фактична вартість”, “реальна вартість”, “справедлива вартість”, “еквівалентна вартість” та інших схожих термінів потребує чіткого юридичного професійного супроводу.

Опрацювання уніфікації термінів та дефініцій дозволить удосконалити методичне забезпечення судово-економічної експертизи, а також сприятиме розвитку експертної діяльності та судочинства. Уніфікація термінів, що застосовуються в судовому процесі та в ході судової експертної діяльності в частині визначення збитків і шкоди внаслідок військової агресії РФ потребує подальшого узагальнення судової практики та формування відповідних нормативних документів із рекомендаціями щодо їх використання.

Список літератури

1. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022. № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 28.08.2023 р.)

2. Звіт про результати аудиту ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Затверджено рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-6. URL: <http://rp.gov.ua/Collegium/Collegium2023/?id=1555> (дата звернення 28.08.2023 р.)

3. Хомутенко В.П., Хомутенко А.В. Теоретичні аспекти економічних втрат українських підприємств унаслідок військової агресії російської федерації як предмету судово-економічної експертизи. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління : електронне наукове видання* : збірник. 2022. № 3 (21) червень. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. С. 79-90

УДК 657.1:338

Портоварас Т. Р.

к.е. н., докторантка,
докторантка кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнського національного університету

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ У ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Упродовж історичного розвитку суспільства проходив своє становлення економічний аналіз, який являє собою спосіб оцінки ведення індивідуальних господарств та виробництва із використанням простих облікових операцій (аналіз документації суб'єктів господарювання, аналіз дебіторської в кредиторської заборгованості, аналіз фінансової звітності, аналіз фінансового стану, аналіз причинно-наслідкових зв'язків, методика економічного аналізу, формування інформаційної бази аналізу). Дані економічні поняття є присутні і сьогодні, проте їх зміст, методи, та суть є набагато глибшими.

Слід відмітити, що інформаційна база являється основою проведення економічного аналізу та наданні повної інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання. Роль інформаційної бази полягає у системному зборі інформації з метою проведення аналітичної роботи та визначення рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання у ринковому середовищі. В аграрному суспільстві освічені люди формували інформаційну базу простими записами про кількість споживання, продажі, оплату тощо, а не освічені - запам'ятовували, і тримали всю інформацію у пам'яті [1; 2]. Інформаційна база видозмінилась в процесі розвитку соціально-економічних відносин та набувала нових економічних форм зберігання інформації (рис. 1).

Оскільки, якісна інформаційна база являє собою основу для аналізу діяльності суб'єкта господарювання, то виникає потреба у постійному її уточненні та удосконаленні. Виклики, що виникали у процесі розвитку суспільства сформували необхідність розширенні джерел інформаційної бази.

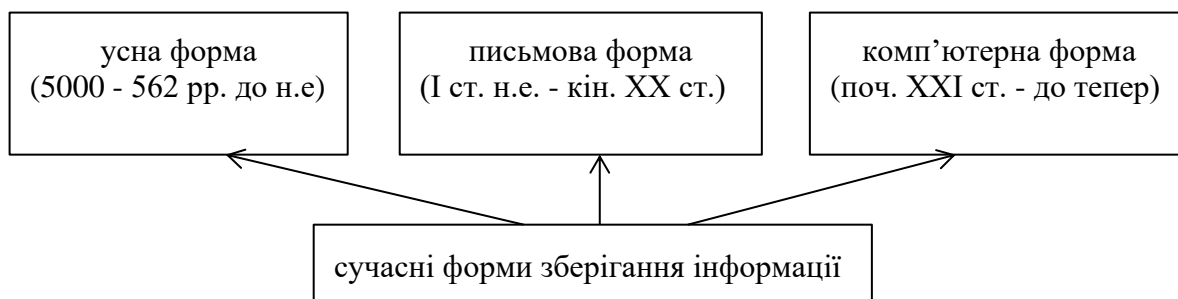

Рис. 1. Історичний розвиток форми зберігання інформації
із врахуванням розвитку суспільства.

Джерело: узагальнено автором самостійно

Сучасне інформаційне забезпечення суб'єкта господарювання являє собою систему показників зовнішнього та внутрішнього середовища, які можуть вплинути на його фінансово-господарську діяльність. Основними джерелами інформації є зовнішні показники (показники загальноекономічного розвитку держави, кон'юнктури ринку, конкурентів та контрагентів) та внутрішні (показники фінансового обліку, управлінського обліку та нормативно-правові показники). Формування інформаційної бази суб'єкта господарювання не повинна обмежуватись тільки традиційними показниками [3; 4; 5]. Актуальним постає питання пошуку нетрадиційних джерел отримання інформації, які дозволять провести аналіз із врахуванням інших інформаційних ресурсів. Доречним буде формування нетрадиційної інформаційної бази, яка може включати наступну інформацію:

- 1) проведення соціальних опитувань серед працівників підприємства та формування не фінансової звітності про рівень його роботи;
- 2) інформаційні дані аудиторської перевірки зовнішніми аудиторами;
- 3) проведення власних цільових досліджень, ярмарків та конференцій з метою формування інформаційних даних виключно про діяльність суб'єкта господарювання.

Отже, інформаційна база є основою проведення економічного аналізу, яка потребує врахування традиційних та нетрадиційних інформаційних ресурсів, що дозволить виявити слабкі сторони управління підприємства та розробити систему заходів щодо уникнення кризових ситуацій. Слід відмітити, що у процесі удосконалення складових інформаційної бази змінюється рівень інтелектуальної праці та якості роботи управлінського персоналу. На наш погляд, основними завданнями інформаційної бази виступає формування інформаційного поля, яке дозволить розширити площину досліджень проблематики та її впливу на діяльність суб'єкта господарювання.

Список літератури

1. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. вид. 2-ге, перероб. та доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 412 с.
2. Чернікова Н.М. Аналіз програмних рішень з автоматизації бізнес-процесів підприємства. *Підприємництво та інновація*. 2021. №18. С.57-62.
3. Пушкар М. С., Пушкар М. Р. Інформаційні ресурси для бізнесу: формування та використання : монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2021. 206 с.
4. Масленніков Є.І., Побережець О.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління результатами діяльності підприємства *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2016. Том 15. Вип. 1 (32). С. 35-49.
5. Семенюк Е. П., Котляревський Я. В., Князев С. І., Мельников О. В. Економіка інформаційної сфери: формування спеціалізовано наукового категоріального апарату. *Наука та інновації*. 2017. Т. 13. № 3. С. 5-21.

Благун С. І.

старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ

Вступ. З врахуванням стрімких змін на фінансовому ринку країн, умов фінансової глобалізації, тенденцій щодо покращення фінансових інструментів та розширення фінансових послуг особливої уваги набуває дослідження фінансових інновацій, так як їх використання дозволяє інтегрувати нові технології, збільшити кількість фінансових операцій та отримати додаткові прибутки.

Мета роботи. Розглянути основні напрямки дослідження фінансових інновацій.

Матеріали і методи. Інформаційною базою дослідження стали наукові праці провідних українських та іноземних науковців, присвячені вивченню напрямків дослідження фінансових інновацій.

Для проведення дослідження використані такі методи як теоретичне узагальнення, порівняння, аналіз та синтез, систематизація досліджуваної інформації, системний і комплексний підходи; структурно-логічний аналіз; абстрактно-логічний метод.

Результати та обговорення. Сучасні наукові розвідки, присвячені фінансовим інноваціям і фінансовій нестабільності в низці випадків спрямовані на створення доказової бази того, що складні інновації можуть порушити неформальні й офіційні механізми управління фінансовим ринком. Однак, варто зауважити: існує декілька напрямів конкретних досліджень.

До першого слід віднести таке питання: яким чином інновації, зокрема сек'юритизація та деривативи, втручаються в неформальні ринкові механізми й заважають банківським установам брати на себе занадто великі ризики.—Представниками вищезгаданої течії вважають нижчеперелічених учених, як А. Shleifer, R. Vishny, A. Boot, S. Johnson і J. Kwak [1; 2; 3]. Власне, внутрішня складність і непрозорість фінансових інновацій можуть дезорієнтувати учасників ринку щодо пов'язаних із ними ризиків. Це призводить до зловживання цими фінансовими інструментами. Кінцеві продукти сек'юритизації, а саме: цінні папери, забезпечені активами (ABS) й забезпечені боргові зобов'язання вищого порядку (CDO), – є складними фінансовими інструментами. Зокрема, D. Mackenzie [4] звертав увагу на те, що вони ускладнили оцінку кореляції між базовими активами.

Похідні фінансові інструменти також є складними та непрозорими, особливо нові варіанти, які широко використовують на непрозорих позабіржових ринках. Контракти на позабіржових ринках укладаються безпосередньо між контрагентами без контролю з боку біржі, а інформація про їх умови практично відсутня. Так, V. Acharya [5] відзначав, що учасники цих ринків часто систематично занижували реальний ризик позабіржових деривативів.

Другим напрямком наукових досліджень із питань розвитку фінансових інновацій постає визначення того, яким чином сек'юритизація послаблює традиційні відносини між банками та позичальниками, котрі заохочують обачне кредитування [6]. Історично банки тримали активи, такі як: іпотека, дебіторська заборгованість до погашення – частково тому, що для них не було вторинного ринку. Небагато інвесторів були готові брати на себе ризики, які бере банк, надаючи позики приватним особам. Це змінилося зі зростанням їхньої (активів) сек'юритизації. Об'єднання багатьох із них зменшило вплив будь-якого окремого дефолту, оскільки структура траншів цих транзакцій дозволяла налаштовувати ризики відповідно до потреб інвесторів. Як тільки кінцеві продукти сек'юритизації стали більш привабливими для інвесторів, банки, що надавали позики для цих операцій, стикнулися зі

зміною стимулів [7; 8]. За умови появи фінансових інновацій кредитори, котрі видають позики для продажу інвесторам, утрачають мотивацію щодо здійснення ефективного контролю та моніторингу позичальників.

Третій напрямок дослідження ролі фінансових інновацій в економічних процесах аналізує їхній вплив на фінансове дерегулювання, яке існує, починаючи з 1990-их років, і посилює нестабільність у фінансовій системі за допомогою кількох каналів, а саме:

- домогосподарства отримали можливість брати більше кредитів;
- посилили конкуренцію між фінансовими установами;
- звільнили комерційні банки від участі в контролі господарчої діяльності позичальників.

Так, R. Funk, D. Hirschman [9] стверджують: впровадження складних фінансових інновацій допомогло полегшити фінансове дерегулювання в США. Автори виявили, що поява одного конкретного виду фінансових деривативів (процентного свопу – приватної угоди між сторонами щодо обміну зобов'язаннями за процентною ставкою на певний період) ускладнила відмінності між традиційною комерційною і інвестиційною банківськими послугами, спричиняючи конкуренцію між банками та фірмами стосовно випуску цінних паперів. Зміни в ринковій структурі призвели до метаморфоз у регуляторній політиці. Зростаючий розрив між інститутами фінансового ринку й регуляторною політикою переклав відповідальність на суб'єкти господарювання та посилив тиск процесів дерегуляції. Іншими словами, представники третього напрямку стверджують: поява фінансових інновацій певним чином спровокувала світову фінансову кризу 2007–2009 років.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, слід зауважити, що кількісне та якісне зростання нових складних фінансових інновацій, таких як сек'юритизація та деривативи, сприяло послабленню певного набору механізмів управління фінансовим ринком, враховуючи при цьому контроль із боку представників фінансової сфери, самообмеження банків і якість формального регулювання. Тож виникає нагальна потреба у визначенні впливу фінансових інновацій на економічну діяльність як окремих суб'єктів господарювання, так і на макроекономічну систему держави в цілому. Власне, для вирішення цього масштабного завдання необхідно здійснити обґрунтований вибір математичного інструментарію, що доводить актуальність-цього дослідження.

Список літератури

1. Барановський О.І. Стійкість банківської системи України. Фінанси України. 2007. № 9. С. 75-87.
2. Дзюблюк О.В., Михайлюк Р.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія. Тернопіль : Терно-граф, 2009. 316 с.
3. Лютий І.О. Фінансова стабільність як основа розвитку банківських послуг. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2004. С. 29-34.
4. Банківський сектор України: реалії та перспективи [Електронний ресурс] // Сайт інформаційно-правового агентства “Ваш банкір”. – URL: <http://vashbankir.com/financial-literacy/articles/банковський-сектор-україна-реалії-і-перспективи.html?hl=uk>.
5. Звіт про фінансову стабільність Національний банк України Грудень 2022 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report>
6. Барановський О.І. Банківська безпека: проблема виміру. Економіка і прогнозування. 2006. № 1. С.7-26.
7. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика : монографія. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. 228 с.
8. Зінченко В.О. Сутність і поняття стійкості банківської системи. Вісник УАБС. 2007. №. 2. С. 83-86.
9. Проблеми оттока депозитова [Електронний ресурс] // Сайт інформаційного агентства “Фінанси. ua”. – URL: <http://news.finance.ua/ua/news/-/382366/vidtik-depozytiv-yaki-banku-najbilshevtritali-koshtiv-naseleniya-v-1-mu-pivirichi-2016>

Волошин І. А.

аспірант,

Університет митної справи та фінансів

Науковий керівник:

Григораш О. В.

Університет митної справи та фінансів

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА СФЕРИ КРИПТОВАЛЮТИ

Фінансові технології та наслідки їх розвитку – конкурентні нові банківські продукти, які стають вагомим частиним нових реалій у функціонуванні фінансового ринку. Продукти, які “народили” фінансові технології стають все більш популярними, випереджають традиційні банківські продукти за зручністю, швидкістю, доступністю та безпекою.

Враховуючи одночасний розвиток ринку криптовалют постає питання щодо можливості запровадження у його функціонування фінансових технологій. Підхід криптовалютних сервісів до надання банківських послуг полягає в тому, що він має такі інструменти платформи децентралізованих фінансів:

- технологія blockchain, яка усуває посередника (банківську установу), забезпечує незмінність інформації по транзакціях та прозорість операцій [1, с. 10];

- алгоритми смарт-контрактів, так звана технологія самовиконуваних договорів на основі технології blockchain, яка спрямована на автоматизацію всього процесу транзакцій;

- наявність так званих “стабільних монет” (USD Coin і USD Tether), які мають постійну вартість та підтримують стабільний курс до курсу долара США в пропорції 1:1. Це дає змогу використовувати потенціал блокчейну без волатильності, властивої багатьом іншим сферам крипторинку [2, с. 109].

Поєднання функцій вказаних інструментів дозволяє повністю дублювати базові послуги банківських установ, але забезпечувати при цьому більш високий рівень сервісу, швидкості, доступності та зручності [3, с. 45]. Найбільш актуальними з таких послуг є:

1. Проведення платежів. Так, вже зараз криптовалютні транзакції мають більш високу швидкість, ніж банківські, так як проводяться за допомогою децентралізованого реєстру платежів. Ще однією перевагою є розмір комісії за проведення платежів – вона є меншою, ніж у банків.

2. Розрахунки та операції клірингу. Наявність децентралізованого реєстру забезпечує збереження інформації щодо всіх транзакцій, зменшує операційні витрати та час на проведення транзакцій.

3. Обмін і конвертація криптовалют. Доступна можливість конвертації криптовалюти і фіатні валюти за допомогою додаткових сервісів.

4. Операції з кредитування та депозитів [4, с. 75]. Основною перевагою є вигідні відсоткові ставки, швидкість оформлення, зручність та легкість.

На сучасному етапі розвитку наведені вище переваги створенні не для заміни наявних банківських послуг, а для їх покращення. Тим більш, слід відмітити, що інструменти платформи децентралізованих фінансів мають й недоліки та невирішені проблеми, наприклад: обмеженість предметів застави, недосконалий механізм гарантування повернення застави, обмежена кількість ліквідності децентралізованих фінансів.

Висновки. Одночасний розвиток фінансових технологій та ринку криптовалют забезпечують два напрямки: створюють конкуренцію традиційним банківським послугам та водночас удосконалюють ці послуги (додають інноваційності). Такі процеси будуть сприяти покращенню стану економіки шляхом стимулювання бізнесу різних напрямів, сфер

та обсягів користуватися зручними, безпечними та швидкими фінансовими інструментами. Зокрема зазначимо, що процес “злиття” банківської сфери та криптосфери є скоріш питанням часу.

Список літератури

1. Алфімова А. С. Сучасні напрями розвитку фінансових технологій у банківському секторі України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 4/2. С. 9-13.
2. Батрак О. В. Стратегії розвитку фінансового сектора та фінансової індустрії в Україні на інноваційних засадах. *Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”*. Серія : Економічні науки. 2021. № 9 (53). С. 106-113.
3. Безпалый Р.В. Фінтех-інновації: передумови становлення та сучасні тенденції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 2. С. 44-49.
4. Демчишак Н., Дубик Г., Гриб В. Розвиток експорту цифрових технологій в умовах формування єдиного цифрового простору Європейського Союзу. *Економіка та держава*. 2020. № 6. С. 73-79.

Надвірнянський Ю. Р.

аспірант

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

РУХ КАПІТАЛУ У ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Вступ. На даний час глобальний економічний розвиток називають формаційним. Сучасне життя характеризується і визначається поглибленням його процесів у світі. Збільшуються можливості доступу до інформації та товарів у всьому світі. Предметом активних досліджень стає побудова глобальної світової економіки, яка носить системні риси та підкоряється новим правилам. Водночас глобалізація ще не є глобальним процесом. Участь у світовій економіці залежить від рівня економічного та соціального розвитку країни. Процеси глобалізації на сучасному етапі залежать від енергетичних ресурсів країн та їх енергозалежності.

Мета роботи полягає у дослідженні руху капіталу у торгово-економічних відносинах.

Матеріали і методи. Інформаційною базою дослідження стали наукові праці провідних українських та іноземних науковців, присвячені дослідженню особливостей руху капіталу у торгово-економічних відносинах.

Для досягнення цілей використані наступні методи: порівняння та узагальнення; аналізу та синтезу; системний і комплексний підходи.

Результати та обговорення. Концентрація та надмірне накопичення фінансових ресурсів у мережевих структурах транснаціональних корпорацій призводить до пропорційного спотворення між реальним капіталом і фінансовим капіталом. Інтеграційні процеси вносять багато нововведень у зміст міжнародних відносин, їх форми та функції. Європейські інтеграційні процеси необхідно враховувати також через наявність суттєвих відмінностей у рівнях економічного розвитку країн або ризиків і загроз.

Визначена проблема має брати до уваги різні контексти, економічні, інституційні та соціально-гуманітарні, коли виникають конфлікти на національному та міжнаціональному рівнях. Проведені дослідження показали конвергенцію розвитку за рахунок інтеграції країн, що зменшило розрив між країнами та спричинило прискорення зростання країн із низьким індексом розвитку. Через стрімку модернізацію суспільного розвитку у багатьох випадках виникають серйозні нерівності. 110 економічно розвинутих країн експортують наукоємну кінцеву продукцію, а менш економічно розвинені країни спеціалізуються на експорті

сировини. Одним із напрямів конвергенції сучасної фази є конвергенція у фінансово-економічній сфері, забезпечення збалансованості фінансово-економічного механізму та створення єдиної фінансово-економічної системи. Сучасний капітал великий і дуже мобільний. Підтверджено умови послаблення зовнішньоторговельних зв'язків і високу мобільність капіталу, заощаджень і пряму залежність від інвестицій.

Майбутній розвиток світової економіки та її напрями формують сучасні масштаби та швидкості міжнародної інвестиційної діяльності. Іноземні інвестиції та мотивація іноземних інвестицій визначаються зрілістю економіки та ступенем її інтегрованості у світове господарство. У процесі міжнародного руху капіталу розділяються терміни експорт капіталу та міграція капіталу. На поточному етапі ми говоримо про міграцію капіталу. Експорт капіталу означає процес вилучення частини капіталу з національного контуру країни та переміщення його у формі товарів або грошей до виробничого процесу та контуру іншої країни для отримання більших прибутків.

Міжнародна міграція капіталу – це процес переміщення капіталу між різними країнами світового господарства незалежно від рівня їх соціально-економічного розвитку, завдяки чому створюється додатковий дохід від їх власності. В даний час експорт капіталу здійснюють не тільки розвинені країни, а й країни, що розвиваються, Країни є як експортерами, так і імпортерами капіталу. Відтік капіталу є важливим фактором обсягу репатріаційного руху капіталу. Об'єктивною основою міжнародної міграції капіталу є нерівномірність економічного розвитку країн у світовому господарстві. На практиці причиною цього є нерівномірність накопичення капіталу та наявність надлишку його в окремих країнах, невідповідність попиту та пропозиції в різних країнах, секторах світового господарства. На макроекономічному рівні зростання міжнародної міграції капіталу можна пояснити взаємодією економічних і політичних факторів [1].

Також доречно зауважити, що на думку окремих авторів, міжнародна міграція капіталу проявляється переважно у формі прямих іноземних інвестицій, які створюють фінансову основу для розвитку виробництва і, як наслідок, для здійснення комерційних операцій [2].

Останніми тенденціями міжнародного руху капіталу є:

- збільшення обсягів міжнародних фінансово-кредитних операцій;
- побудова нових інструментів на світовому фінансовому ринку;
- підтримання постійного потоку фінансових прибутків і доданої вартості;
- посилення ролі урядових, міжурядових і наднаціональних інститутів;
- зростання питомої ваги портфеля іноземних інвестицій;
- посилення перекачування приватного капіталу між розвиненими країнами, пріоритетними напрямками для прямих іноземних інвестицій;
- посилення глобальної конкуренції за інвестиції;
- конвергенція глобального та національного капіталу [3].

Формами експорту капіталу є прямі та портфельні інвестиції. Експорт капіталу забезпечує міжнародне відтворення капіталу. Міжнародний рух капіталу прискорює економічний розвиток, підвищує конкурентоспроможність товарів на світовому ринку, збільшує зовнішньоторговельний оборот, обсяг виробництва і зайнятість, підвищує технологічні можливості країн-імпортерів. У країнах-експортерах капіталу, якщо іноземні інвестиції не залучаються таким же чином, економічний розвиток сповільнюється, оскільки менші внутрішні капітальні інвестиції та нижчий рівень зайнятості негативно впливають на платіжний баланс.

Висновки. Міжнародна міграція капіталу може істотно вплинути на платіжний баланс країни. Неконтрольований відтік капіталу порушує платіжні баланси країн, викликає коливання обмінного курсу, а імпорт іноземного капіталу витісняє внутрішній капітал. Мотивами виведення капіталу є такі природні форми економічної поведінки, як організація

товарного виробництва, зовнішні послуги та висока прибутковість. Мотивами також можуть бути заощадження під час кризи, коли капітал не використовується для розширення бізнесу і країна не отримує від цього доходу. Цей варіант домінує у більшості капіталів, які залишають країну. Мотиви організації власного виробництва за кордоном протилежні економіці. У світовому масштабі кількість компаній з українським капіталом за кордоном незначна, а їхній вплив на світову економіку незначний. З огляду на економічні та політичні умови, наявний в економіці капітал є незамінним. Покращення макроекономічної ситуації в країні та обмеження можуть зменшити відтік капіталу. Економічна політика, сприятлива для інвестицій, заходи щодо економічного зростання та розвитку, а також державний контроль можуть зменшити відтік капіталу та збільшити прямі іноземні інвестиції. Країни мають свій потенціал щодо обсягів і форм залучення капіталу, які визначають вибір типу і форми іноземного інвестування. Необхідною умовою іноземних інвестицій є достатній прибуток для інвестора при розумному ризику. Отже, для того, щоб брати участь у світових торгово-економічних відносинах, потрібно використовувати сучасні методи ведення бізнесу.

Список літератури

1. Bussiere, M., Schmidt, J., Valla, N. (2016). International Financial Flows in the New Normal: Key Patterns (and why We Should Care). CEPII Policy Brief, March 10, 1-30.
2. Левандівський О.Т., Івасишин М.О. Торгово-економічні зв'язки у фінансовому потенціалі України та ЄС. Наукові перспективи. №3 (33) 2023. С. 229- 240.
3. Darvas, Z., Huttel, P., Merler, S. and Walsh, T. (2015) Analysis of Development in EU Capital Flows in the Global Context, Bruegel N0.2015.2574, 200 p. European Commission.

УДК 368

Павленко О. П.

к. е. н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Денисенко В.

здобувач факультету обліку і фінансів, гр.МгФБС-1-22

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

При визначенні фінансової стратегії забезпечення платоспроможності страхових компаній враховується здійснюється оцінка ефективності використання та залучення фінансових ресурсів, система співвідношення залученого та власного капіталу, джерел формування фінансових ресурсів, а також координації необхідного рівня фінансово-економічної безпеки з врахування конкурентного ринкового тиску на страховий бізнес. Обираючи фінансову стратегію забезпечення платоспроможності страхових компаній в страховому секторі передбачено проведення розрахунків прогностичного рівня ліквідності (платоспроможності) страховиків, враховуючи не тільки тенденції зміни фінансових та ринкових індикаторів, а і кваліфікацію, досвід та інтуїтивне планування фінансових менеджерів. Страховими компаніями, як правило, обираються не одна, а декілька фінансових стратегій, які враховують зовнішні та внутрішні (фактори організаційно-економічні, політичні, правові і соціальні) ринкового середовища [2].

До внутрішніх і зовнішніх факторів впливу ринкового середовища на забезпечення платоспроможності страховика відносяться:

1) організаційно-економічні – тарифна, інвестиційна, перестраховальна політика, рівень капіталізації, збалансованість страхового портфеля, маркетингові системи продажів, формування попиту; інвестиційний клімат, розвиток страхового і фінансового ринку, конкуренція;

2) інформаційні – рівень комунікативного розвитку, застосування інформаційних систем і технологій;

3) правові (політичні) – внутрішні нормативні документи і законодавчо-правові акти, організація служби безпеки; вплив податкової, інвестиційної, страхової політики держави, судові механізми захисту прав страховиків і страхувальників, страхове шахрайство; порядок ліцензування діяльності страховиків

4) соціальні – стимулювання, кваліфікація, та мотивація персоналу, корпоративна культура, рівень фінансової грамотності населення, ємність страхового ринку [1].

Вплив зовнішніх і внутрішніх факторів позначається на низці обставин, які необхідно враховувати страховим компаніям в процесі формування фінансових стратегій:

– рівень капіталізації грошових коштів у страхових резервах і прибутку впливає на конкурентний потенціал страхових компаній;

– якість і вартість уживаних страхових технологій визначають конкурентні переваги страхових організацій;

– структура власності і менеджменту, визначає пріоритети діяльності страхових компаній, у тому числі утримання конкурентних стратегій;

– платіжні можливості страхувальників впливають на розміри страхових портфелів і кордони страхового поля страхових організацій;

– органи страхового регулювання, контролю та нагляду впливають на кон'юнктуру і динаміку розвитку страхового ринку, що позначається на стійкості конкурентних переваг страховиків в рамках обраних ними конкурентних стратегій.

Таким чином, формування фінансових стратегій – досить трудомістка процедура, однак її значущість для страхових компаній набагато перевершує витрати на їх реалізацію [3].

Список літератури

1. Павловська О. В., Філімонова В. О. Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення / Ефективна економіка. 2015. № 6. URL: pauka.com.ua/?op=1&z=4130.

2. Світлична О.С., Сташкевич Н.М. Управління фінансами страхових організацій: Навч. пос. Одеса: Атлант, 2015. 258 с.

3. Братюк В.П. Дослідження управління фінансовою надійністю страховика на прикладі страхових компаній України. “Ефективна економіка”. 2014. №11. URL : <http://www.economy.pauka.com.ua/?op=1&z=3509>.

УДК 336

Прокопов В. О.

здобувач кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування,
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова

“ЗЕЛЕНІ” ФІНАНСИ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ “ЗЕЛЕНИХ” ІННОВАЦІЙ

В сучасних умовах екологічні проблеми та зміна клімату стають однією з найбільш важливих та невідкладних глобальних викликів для суспільства. Поглиблення негативних впливів промисловості, зростання рівня забруднення навколишнього середовища,

виснаження ресурсів та зменшення біорізноманіття призводять до серйозних наслідків для людства, тваринного світу та екосистем в цілому. У цьому контексті “зелене” фінансування стає стратегічним підходом, спрямованим на розв’язання екологічних проблем і забезпечення сталого розвитку. Воно передбачає перехід від традиційних, виснажливих моделей економіки до сталої, зеленої економіки, яка базується на ефективному використанні природних ресурсів та дбайливому ставленні до довкілля.

У міжнародній літературі немає загальноприйнятого визначення поняття зеленого фінансування. Серед визначень слід виділити трактування, сформульоване Міжнародною фінансовою корпорацією (International Finance Corporation, IFC), згідно з яким “зелені” фінанси – це підхід, який прагне поєднати фінансову і бізнес сфери з цілями захисту навколишнього середовища [1]. Він спрямований на створення системи фінансування, яка фінансує інвестиції з екологічними перевагами. Згідно з іншим визначенням, “зелене” фінансування — це вид фінансової діяльності, спрямованої на сприяння кращому розвитку навколишнього середовища, покращення рівня використання ресурсів і боротьбі зі зміною клімату [2]. Höhne et al. визначають “зелене фінансування” як “...широкий термін, який може означати фінансові інвестиції, що надходять у проекти та ініціативи сталого розвитку, екологічні продукти та політику, яка заохочує розвиток більш сталої економіки. Це також відноситься до більш широкого спектру інших екологічних цілей, наприклад, контроль промислового забруднення, санітарія води або захист біорізноманіття...” [3].

Паризька угода розрізняє екологічне та стійке фінансування при визначенні зеленого фінансування. У Паризькій угоді зелене фінансування включає фінансову діяльність і фінансові активи, які підтримують досягнення цілей сталого розвитку, пов’язаних із навколишнім середовищем. Натомість, стале фінансування включає всю фінансову діяльність і фінансові активи, мобілізовані для досягнення цілей сталого розвитку [4].

На відміну від традиційної фінансової діяльності, зелені фінанси поєднують екологічні та економічні аспекти, надають більшого значення захисту навколишнього середовища та сталому розвитку навколишнього середовища. Таким чином, зелене фінансування може допомогти збалансувати екологічне середовище та економічний розвиток.

Протягом останніх кількох років популярність зеленого фінансування серед споживачів постійно зростала, що спонукало суб’єктів фінансового сектору до розвитку інноваційних продуктів. Суб’єкти фінансового сектору виступають посередниками, надаючи різноманітні фінансові послуги компаніям, із пріоритетом екологічних аспектів. Фінансовий сектор сприяє реалізації проектів із захисту навколишнього середовища, чистої енергії та інших екологічних переваг, тим самим створюючи стійку економіку. Крім споживачів, фінансових установ і компаній, на поширення популярності зеленого фінансування також впливають уряди. Урядам необхідно створити громадське середовище, яке може належним чином підтримувати зелені аспекти сталого економічного зростання. Державна підтримка повинна з’явитися в освіті споживачів, у фінансовій підтримці підприємств, що реалізують екологічні проекти, і в сприянні споживанню зелених фінансових активів. Сталий розвиток може бути реалізований лише за умови узгодження інтересів учасників і створення виграних ситуацій. Таким чином, “зелене” фінансування має підтримувати стале економічне зростання та покращення екологічного середовища, беручи до уваги різні цілі учасників.

Враховуючи зазначене, акцентуємо увагу на наступній структурі зелених фінансів, запропонованих у роботі [5]:

– фінансування державних і приватних зелених інвестицій (у тому числі підготовчих і капітальних витрат), що включають екологічні товари та послуги (наприклад, управління водними ресурсами або захист біорізноманіття та ландшафтів), запобігання, мінімізація та відшкодування збитків навколишньому середовищу та впливу на клімат (наприклад, енергоефективність тощо);

– фінансування державної політики (включаючи операційні витрати), що заохочує реалізацію проєктів і ініціатив щодо пом’якшення шкоди для навколишнього середовища (наприклад, пільгові тарифи на відновлювані джерела енергії);

– компоненти фінансової системи, які стосуються зелених інвестицій – фінансові інструменти (наприклад, зелені облігації, зелені фонди). За допомогою інноваційних фінансових інструментів, таких як “зелені” облігації, “зелені” акції, “зелені” похідні інструменти тощо, споживачі можуть робити інвестиції, що представляють екологічні аспекти.

В свою чергу “зелені” фінансові інструменти можна поділити на декілька базових груп в залежності від їхньої природи та характеристик [5; 6]:

– зелені кредити та позики, які надаються під зелені проєкти або інвестиції, спрямовані на зниження впливу на довкілля або покращення екологічної ефективності (“зелена іпотека”, “зелені” кредити на придбання житла, “зелені” кредити на будівництво комерційної нерухомості, “зелені” кредитні картки, “зелені” автокредити). До цієї групи можна віднести зелені мікрофінансові продукти, спрямовані на надання фінансової підтримки малому та середньому бізнесу, який займається екологічно сталими практиками або “зеленими” проєктами;

– корпоративні/інвестиційні фінанси (фінансування “зелених проєктів”, “зелений” венчурний і приватний капітали, технологічний лізинг і карбонові фінанси);

– зелені облігації, що емітуються корпораціями, урядами або міжнародними організаціями, щоб спрямувати кошти на реалізацію “зелених” проєктів або ініціатив. Залучені кошти використовуються для фінансування проєктів, спрямованих на захист довкілля або зменшення викидів парникових газів;

– зелені акції та фонди – це акції компаній, що займаються зеленими технологіями, відновлювальною енергетикою, екологічним будівництвом тощо. Такі акції можуть входити до складу зелених індексів, а зелені фонди інвестують у портфелі компаній з позитивним впливом на довкілля (фіскальний або казначейський фонд, екологічний фонд та низьковуглецевий фонд, “зелені” облігації, фонд на випадок стихійного лиха);

– зелені страхові продукти, спрямовані на покриття ризиків, пов’язаних із зміною клімату, екологічними катастрофами або збитками, пов’язаними зі стихійними лихами (автострахування, вуглецеве страхування, страхування від катастроф, “зелене” страхування).

З точки зору суб’єктів фінансового ринку ці групи умовно представляють різні сектори фінансової системи, а саме – банківський сектор у частині кредитування, сектор державних фінансів – через сформовані фонди та облігації, сектор суб’єктів господарювання – через приватні інвестиційні фонди, акції та інші цінні папери, страховий сектор тощо.

Зелене фінансування стає дедалі більш важливим інструментом для розв’язання екологічних проблем та досягнення сталого розвитку, тому його роль у різних секторах фінансової системи стає все більш значущою. Однак, для ефективного впровадження та розвитку зелених фінансових ініціатив необхідна чітка та злагоджена система регулювання та управління.

Останні роки Україна почала активно працювати над створенням відповідного законодавства та політичних рамок для підтримки зелених інвестицій та проєктів. Впровадження фіскальних стимулів, розробка національних стратегій та законів, сприятимуть залученню приватного сектору до екологічно орієнтованих ініціатив. З іншого боку, на міжнародному рівні, система зелених фінансів вже розвинена через участь різноманітних міжнародних організацій та інституцій. Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та інші міжнародні інституції активно сприяють зеленим ініціативам та залученню інвестицій у сталі проєкти. Інтеграція зусиль України та міжнародної спільноти допоможе розширити вплив “зелених” фінансів, сприятиме забезпеченню сталого та збалансованого розвитку.

Список літератури

1. IFC. 2017. Climate Investment Opportunities in South Asia. https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/climate+business/resources/final+climate+investment+opportunities+in+south+asia+-+an+ifc+analysis
2. Ng, Artie W. 2018. From sustainability accounting to a green financing system: Institutional legitimacy and market heterogeneity in a global financial centre. *Journal of Cleaner Production* 195: 585–92. URL: <https://sci-hub.se/10.1016/J.JCLEPRO.2018.05.250>
3. Höhne, N., Khosla, S., Fekete, H., & Gilbert, A. (2012). *Mapping of green finance delivered by IDFC members in 2011*. URL: https://www.idfc.org/wp-content/uploads/2019/03/idfc_green_finance_mapping_report_2012_06-14-12.pdf
4. Berrou, Romain, Philippe Dessertine, and Marco Migliorelli. 2019. An Overview of Green Finance. In *The Rise of Green Finance in Europe*. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-22510-0_1
5. Lindenberg Nannette. Definition of Green Finance. URL: <http://surl.li/klfiz>
6. Noh H. J. O Financial Strategy to Accelerate innovation for Green Growth. URL: <https://www.oecd.org/sti/ind/45008807.pdf>

УДК 336.7

Слюсаренко Є. Р.

аспірант,

ДННУ “Академія фінансового управління”

ВЕКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ

Управління проблемними активами стає надзвичайно актуальною та важливою задачею для державних банків у сучасному фінансовому середовищі. Під впливом воєнного конфлікту, банківські установи щоденно стикаються з новими викликами. Ефективне управління цими активами є ключовим аспектом для забезпечення стійкості та надійності банківської системи, збереження довіри вкладників та підтримання економічного розвитку країни. Для досягнення цієї мети необхідно визначити та впровадити стратегічні вектори, спрямовані на оптимізацію процесів управління проблемними активами та мінімізацію ризиків.

Вектори підвищення ефективності управління проблемними активами державних банків можуть включати в себе широкий спектр стратегій, заходів та підходів. Ось деякі можливі вектори:

➤ **Покращення кредитного аналізу:** ретельний аналіз позичальників та їхньої платоспроможності допоможе уникнути проблемних активів з самого початку. Використання сучасних методів аналізу даних та інсайтів дозволить зробити більш точні прогнози щодо можливих проблем державних банків.

➤ **Удосконалення ризик-менеджменту:** розробка та впровадження ефективних систем оцінки та управління ризиками державних банків допоможе знизити можливість виникнення проблемних ситуацій. Це може включати в себе створення різних сценаріїв ризику та розробку планів їхнього управління.

➤ **Моніторинг та управління портфелем активів:** регулярний моніторинг позичальників та їхніх фінансових показників допоможе виявляти відхилення та реагувати на них заздалегідь. Ефективне управління портфелем активів (в т. ч. проблемних) державних банків також включає розгляд можливостей реструктуризації та розв’язання проблемних кредитів.

➤ **Оптимізація процесів відшкодування:** розробка ефективних підходів до відшкодування неплатоспроможних позичальників може допомогти мінімізувати втрати від проблемних активів. Це може включати в себе переговори щодо реструктуризації боргу, продажу активів або інші форми співпраці з позичальниками.

➤ **Застосування технологій:** використання сучасних інформаційних технологій та аналітики даних може покращити процеси прийняття рішень та прогнозування ризиків. Наприклад, розробка моделей передбачення можливих проблемних ситуацій на основі великих обсягів даних.

➤ **Співпраця з регуляторами та іншими банками:** обмін досвідом та найкращими практиками з іншими банками та регуляторами може допомогти уникнути спільних помилок та знаходити ефективні рішення для проблемних активів.

➤ **Підвищення фінансової грамотності:** навчання клієнтів та персоналу банку основам фінансової грамотності може сприяти зниженню ризику неплатоспроможності.

➤ **Розвиток резервних фондів:** створення адекватних резервних фондів на випадок можливих збитків від проблемних активів дозволить банку краще впоратися зі збитками та зберегти фінансову стійкість.

➤ **Вдосконалення внутрішніх процесів:** ефективне управління проблемними активами вимагає оптимізації внутрішніх процесів банку, від початкового кредитного рішення до наслідків несплати позики.

➤ **Стратегічне планування:** розробка довгострокової стратегії управління ризиками та проблемними активами допоможе банку адаптуватися до змін у фінансовому середовищі та знизити можливі ризики.

Важливо розуміти, що ефективне управління проблемними активами є комплексним завданням, яке вимагає поєднання різноманітних стратегій та підходів для досягнення успіху. Ефективне управління проблемними активами є критично важливим для державних банків у забезпеченні їхньої стабільності, рентабельності та впливу на економіку. Розробка та впровадження стратегічних векторів управління, таких як покращений кредитний аналіз, оптимізація ризик-менеджменту, використання технологій та співпраця з регулятором, допоможе забезпечити найвищий рівень ефективності та стійкості.

Тут слід відмітити, що за результатами спільної роботи НБУ, Міністерства фінансів України, НКЦПФР і ФГВФО затверджено нову Стратегію розвитку фінансового сектору України. Цей документ визначає сучасні пріоритети та цілі розвитку фінансового сектору, орієнтовані на спротив російській агресії та відновлення країни. Його розроблення передбачено Меморандумом про економічну та фінансову політику між Україною та Міжнародним валютним фондом. Передбачені Стратегією заходи щодо підвищення ефективності управління проблемними активами банків висвітлено в розділі IV. Декомпозиція цілей стратегії розвитку фінансового сектору України 2.2. “Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток фінансових установ 2.2.4. “Вирішення питання проблемних активів НБУ, ФГВФО (Фокус 1)” [1].

Тому вважаємо, що такий проактивний підхід до управління проблемними активами сприятиме підвищенню довіри вкладників, зменшенню втрат та забезпеченню позитивного впливу на фінансовий сектор та економіку в цілому.

Список літератури

1. Регулятори фінансового ринку, Мінфін та Фонд гарантування вкладів фізосіб затвердили нову Стратегію розвитку фінансового сектору України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/reguliatori_finansovogo_rinku_minfin_ta_fond_garantuvannia_vkladiv_fizosib_zatverdili_novu_strategiiu_rozvitku_finansovogo_sektoru_ukraini-4158

УДК 330.341:005.35(045)

Марченко В. С.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Національний авіаційний університет

Бугайко Д. О.

д-р екон. наук, професор,
професор кафедри логістики,
Національний авіаційний університет

ВАЖЛИВІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ СУЧАСНИХ КОМПАНІЙ

Сучасний світ змінюється надшвидкими темпами. В наш час, кожен день відзначається новими трендами, бізнес-тенденціями, змінами, технологічними відкриттями, інноваціями, приносить нові перспективи для розвитку. Науково-технічний прогрес докорінно змінив наше світосприйняття, показав нові висоти економічного та соціального аспекту життя, продемонстрував наскільки важливо продовжувати рухатись вперед, пізнавати нове, якісно переосмислювати старе.

Загострення багатьох важливих питань, таких як забруднення навколишнього середовища, зміна клімату, вичерпання земних ресурсів, змушують людство обдумувати шляхи їх можливого вирішення, формувати ідеї, створювати нові моделі та пропозиції. Не дивно, що в останні роки, актуальність концепції сталого розвитку невинно зростає, здобуває все більшу кількість уваги, як серед звичайного населення, так і бізнесу. Сталий розвиток – це розвиток суспільства, який задовольняє потреби сучасності, не ставлячи під загрозу здатність наступних поколінь задовольняти власні потреби [1].

Саме ця концепція є настільки привабливою сьогодні, так як в своїй основі вона підтримує ідею досягнення максимально можливого балансу між економічною, соціальною та екологічною складовою. В 2015 році було визначено її 17 ключових цілей, над досягненням яких має працювати людство. Вони є абсолютно універсальними і спокійно можуть братись до уваги всіма країнами світу. Дані орієнтири передбачають успішне виконання 169 комплексних завдань. Звісно, лише тільки цей факт, уже демонструє високу амбітність та масштабність сформованого плану, його перспективу реалізації.

Сучасна концепція сталого розвитку представляє собою максимально взаємопов'язану, багаторівневу систему, в якій спільні зусилля мають бути максимально оптимально розподілені між кожним її елементом, так як прогалини в досягненні одних цілей, автоматично унеможливають повноцінне виконання інших. З кожним новим роком, дана концепція стає все більш популярною, так як вона має власний підхід до різноманітних проблем, якісно їх аналізує та намагається вирішити найбільш ефективним чином, відштовхується від потреб минулого, теперішнього і майбутнього.

Звісно, не секрет, що особливих успіхів вона досягла в сферах логістики та менеджменту, так як представляє собою абсолютно нову філософію ведення бізнесу. Спектр всеможливих рішень, які мають позитивний ефект на фінальний результат є широким і може бути представленим в різних формах. Зазвичай вони пов'язані з: розвитком інфраструктури, оптимізацією операційних процесів, вдосконаленням ланцюгів поставок, покращенням логістичної діяльності, переробкою відходів, зменшенням енергоспоживання, використання сучасних ІТ-рішень, розвитком мультимодальних перевезень, оновленням

різноманітних стандартів, заміною неефективних транспортних засобів, тощо. Створення стійкої інфраструктури, розвиток індустріалізації та сприяння інноваціям виступають передумовою мобільності людей і товарів [2].

Надзвичайно важливим кроком в історії логістики стала поява нового напрямку її розвитку у вигляді “зеленої логістики”. Ідея інтеграції екологічних міркувань та рішень у логістичні процеси стала користуватися високою актуальністю. Використання передових технологій, інновацій та сучасного обладнання, дозволяє не тільки мінімізувати негативний вплив бізнесу на навколишнє середовище, але і підвищити рівень ефективності використання наявних ресурсів. Зараз, збереження екології – це не просто спосіб подолання проблем або вирішення раніше скоєних помилок [3].

Існує значна кількість способів реалізації зеленого напрямку розвитку. До популярних прикладів відносять: застосування чистих джерел енергії; раціональне використання операційних засобів та ресурсів; повторну переробку відходів, налагодження реверсивної логістики; декарбонізацію технологічних процесів, тощо. На жаль, наша країна тільки починає рухатися в даному напрямку. Найкращим варіантом для українських компаній є дослідження, аналіз, переймання та вдосконалення досвіду інших іноземних компаній, які уже змогли досягти успіху в цьому. Реалізація якісної “зеленої” бізнес-стратегії дозволить компанії не тільки отримати значну кількість всеможливих переваг, але і виступити в ролі потужного маркетингового інструменту.

Таким чином, враховуючи високу конкуренцію та всі сучасні реалії, одним з найкращих варіантів збереження лідерства, позитивної репутації, популярності та впливу на ринку, залишається зелений напрямок розвитку. Поступове переймання зарубіжного досвіду, дозволить нашим компаніям не тільки покращити їх діяльність, але і перевести бізнес на нові екологічні норми. Сьогодні, реалізація концепції сталого розвитку дозволяє продемонструвати себе якісним, сучасним та успішним гравцем, який дбає не лише про власний заробіток, але й думає про глобальні процеси сьогодення, стурбований проблемою зміни клімату та забруднення навколишнього середовища.

Список літератури

1. Сталий розвиток. URL: <https://sdl.org.ua/about-sustainable-development/>
2. Д. Бугайко, Ю. Харазішвілі. Теоретичні засади стратегічного управління безпекою авіаційної галузі у контексті забезпечення сталого розвитку національної економіки. 2020. № 1 (38). С. 168. Інститут економіки промисловості НАН України.
3. Що таке сталий розвиток. URL: <https://icoola.ua/blog/stalyi-rozvytok/>

Хаустрова Є. Б.

д.е.н., професор

Сандул Р. І.

студент 5-го курсу

Київський національний університет технологій та дизайну

ПРИНЦИПИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ

Поряд із законами і закономірностями менеджменту важливу роль в управлінській діяльності відіграють принципи менеджменту.

Під принципами менеджменту розуміють основні вихідні положення, провідні ідеї, правила, якими мають керуватися органи управління, здійснюючи управлінську діяльність. Тобто, це ті основоположні засади, які притаманні всім складовим системами управління на всіх етапах її функціонування та розвитку.

У принципах менеджменту узагальнені виявлені об’єктивні закони і закономірності, виправданий досвід (практика) управління. Вони визначають спосіб діяльності й виступають як правило управлінської діяльності. Знання принципів менеджменту і застосування їх у практиці управління є обов’язковою умовою ефективної управлінської діяльності [1, с. 1].

Метою сучасного менеджменту передусім є те, що однією з головних його функцій стає підприємницька. Підприємництво перетворюється в ядро менеджменту.

Успішна підприємницька діяльність неможлива, якщо в організації (на підприємстві) не впроваджуються нововведення. Сучасний менеджер, як уже зазначалося, має бути новатором, протистояти консерватизму, орієнтувати підприємство на постійні зміни, вдосконалення технологічного та організаційного процесу залежно від кон’юнктури ринку.

Важливе завдання сучасного менеджменту - робити знання продуктивними. Основним капітальним ресурсом, головним об’єктом витрат розвинутої економіки є такий робітник, який володіє знаннями, тобто втілює у свою працю все те, що він набув у процесі систематичної освіти, а не такий, який використовує в роботі ремісничі навички або фізичну силу [2, с. 1].

Компанії, які досягли в країні найбільшого успіху, - це ті, що зуміли створити віру в єдність інтересів усіх робітників і акціонерів. З точки зору японського менеджменту, найважливішим завданням організації виробництва є формування механізму групової логіки й підкорення волі лідера.

Розпочавши своє існування як специфічна риса комерційних інститутів, менеджмент стає загальним і суттєвим органом розвинутого суспільства. Сьогодні організації некомерційного характеру дедалі частіше звертаються до досвіду менеджменту, щоб навчитися управляти (лікарні, державна адміністрація, військові установи та ін. Але це не означає, що принципи бізнес-менеджменту можуть бути перенесені на інші установи, які не мають комерційного характеру.

Менеджмент починається з постановки цілей, і тому некомерційні установи (наприклад, університет, лікарня тощо) потребують управління, відмітного від управління комерційними підприємствами. Однак раціональність управлінських рішень, оцінка співвідношення виділених ресурсів і здобутих результатів – ті загальні принципи менеджменту, що цілком стосуються і некомерційних установ [3, с. 2].

Сучасний процес управління базується на таких основних принципах менеджменту:

1. Принцип цілеспрямованості – це спрямовування діяльності будь-якої організації на досягнення загальних цілей та виконання поставлених планових завдань.

2. Принцип урахування потреб та інтересів – задоволення потреб та інтересів працівників організації з метою досягнення загальних цілей.

3. Принцип науковості – передбачає побудову всієї системи управління на найновіших досягненнях управлінської науки. Спонукає органи управління впроваджувати інновації в управлінський процес.

4. Принцип системності – передбачає системний аналіз кожної управлінської дії, кожного рішення органів управління щодо діяльності організації як системи, яка складається із взаємодіючих та взаємопов’язаних підсистем елементів.

5. Принцип взаємозалежності – передбачає взаємозалежність внутрішніх змінних організації (структура, цілі, ресурси, технології, працівники). При цьому на внутрішнє середовище організації постійно впливають чинники зовнішнього середовища та викликають відповідний вплив з її боку.

6. Принцип оптимального поєднання централізації і децентралізації управління – спрямований на те, щоб сформувати оптимальний рівень делегування вищим управлінським керівництвом нижчим рівням своїх повноважень з метою досягнення

сприятливого психологічного клімату в організації і високих кінцевих результатів її діяльності. Тобто, цей принцип спрямований на вирішення проблеми розподілу повноважень з прийняття рішень на кожному рівні субпідрядності. Він покликаний сформувати оптимальний варіант, при якому централізовано приймаються стратегічні рішення, а оперативне управління здійснюється децентралізовано, коли повноваження делегуються нижчому рівню управління.

7. Принцип єдиноначальності – передбачає наявність єдиного органу управління, який здійснює керівництво та управлінську діяльність з метою досягнення загальної мети організації. Відповідно до цього принципу кожний співробітник має отримувати розпорядження тільки від одного керівника-управлінця і підпорядковуватись лише йому одному. При цьому кожний працівник повинен суворо відповідати за довірену йому ділянку роботи. Але усю повноту відповідальності за діяльність організації несе одна особа - керівник, управлінець.

8. Принцип мотивації – спонукає керівників-управлінців до підвищення ефективності програми мотивації.

9. Принцип правильного добору і розстановки кадрів – передбачає підбір кадрів тільки за діловими якостями на основі правил офіційного відбору.

10. Принцип економічності – передбачає збалансованість витрат, підвищення ефективності та продуктивності праці, максимізації прибутку при мінімальних витратах.

Усі названі принципи менеджменту взаємопов'язані. Їх не можна ділити на більш і менш важливі. Упущення або недостатнє врахування одного із них у процесі управління може призвести до зниження ефективності управлінських рішень. Таким чином, закони, закономірності та принципи менеджменту формують засади управлінської науки, її розвиток в сучасних умовах [4, с. 4].

Таким чином, для вирішення актуальних проблем сучасного етапу менеджменту, обрано систему управління соціальним розвитком колективу.

Проблеми підготовки керівників та працівників, що забезпечать технологічно орієнтований менеджмент компаній, а також проблему соціальної взаємодії запропоновано вирішити послідовним застосуванням технологій грейдингу та соціометрії. За допомогою грейдингу стає можливим удосконалити мотиваційну систему підприємства, залучити і утримати висококваліфіковані управлінські кадри. Подальше використання соціометрії підвищує рівень впровадження технології і нормалізує соціальну взаємодію в колективі після проведених змін.

Отже, шляхом підвищення ефективності людських ресурсів може здійснюватися підвищення ефективності функціонування підприємства [5, с. 4].

Список літератури

1. Белоусов, В.М. История развития концепций менеджмента / В.М. Белоусов. – М.: Знание, 2001. – С. 15-16.
2. Виханский О.С., Менеджмент: учебник / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : Магистр : ИНФРА-М, 2015. – С. 252-253.
3. Гріфін Р. Основи менеджменту: Підручник / Наук. ред. В.Яцупа, Д.Олесевич. - Львів: БаК, 2001. – С. 24.
4. Исследование систем управления [Електронний ресурс]. – Режим доступа : https://abc.vvsu.ru/books/issled_sist_upr/page0004.asp. – Назва з екрану.
5. Кондратюк К. В., Бурий С. А., Технологія менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://bookss.co.ua/book_rozvitok-socialnoekonomichnih-vidnosin-v-umovah-transformaci-ukrani_782/6_tehnologiya-menedzhmentu – Назва з екрану.

УДК 332.122

Гуржій Н. М.

д. е. н., професор,

професор кафедри підприємництва,
менеджменту організацій та логістики,
Запорізький національний університет

Цахаєв І. К.

аспірант кафедри підприємництва,
менеджменту організацій та логістики,
Запорізький національний університет

ЛОГІСТИЧНІ ПОСЛУГИ В ЕРУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Логістичні послуги забезпечують зростання торгівлі в різних секторах, і виступають рушійною силою розвитку економіки України. За час пандемії COVID-19 зросла кількість логістичних послуг малих підприємств у експрес-доставці завдяки розширенню ринку електронної комерції. Логістичні компанії забезпечують ефективну роботу будь-якої галузі економіки за рахунок впровадження сучасних цифрових інструментів в своїй роботі і забезпечують створення переваг над конкурентами за вартістю та диференціацією.

Багато логістичних операторів використовують відповідні платформи та інновації на основі цифрових технологій для покращення транспортування та зростання ефективності логістичних операцій, що забезпечує клієнтам зростання прибутків, створення конкурентних переваг та скорочення часу перевезень і швидку доставку продукції на ринок [3].

Впровадження цифрових технологій у логістичному бізнесі: штучного інтелекту, створення додатків, відстеження в реальному часі, портативних сканерів, QR-кодів, систем GPS, датчиків, аналізу даних, машинного навчання, технології блокчейн та Інтернет речей сприяє швидкій адаптації бізнес-процесів до відповідних змін в економічному середовищі.

На основі огляду літератури, щодо ринку логістичних послуг може зробити висновок, що логістичний менеджмент це основний підхід, який забезпечує підвищення конкурентоспроможності логістичної компанії. Клієнти з більшою ймовірністю обиратимуть ті логістичні послуги, які мають нижчі операційні витрати та вищу ефективність операцій [1].

Успіх управління логістичною діяльністю українських постачальників логістичних послуг в еру цифровізації передбачає наступні заходи:

1) Українські постачальники логістичних послуг повинні мати можливість адаптуватися, щоб вижити під час змін цифрової епохи, де сучасні технології замінили застарілі технології та сприяли появі нових моделей обслуговування.

2) Вітчизняні постачальники логістичних послуг повинні створити мережу українських логістичних служб провайдерів, яка буде заснована на концепції економіки спільного використання, щоб скоротити витрати та створити додану вартість для бізнесу. Економічна модель має реформувати систему освіти та змінити навчальні программ і методи навчання для створення досконалої екосистеми навчання.

3) Використання технологій у стійкому та екологічно чистому управлінні логістикою. Використання сучасних технологій таких як технологія Інтернету речей, аналіз даних за допомогою Big Data при розробці стратегії системного розвитку сприятиме адаптації

логістичних операторів та агентств, спритиме розвитку вітчизняної логістики та зменшення шкоди навколишньому середовищу.

4) З метою забезпечення міжнародної конкурентоспроможності постачальникам логістичних послуг необхідно розробити систему управління еквівалентну міжнародним стандартам серії ISO 9001. Задля успіху Україна у промисловій революції 4.0 Уряд повинен забезпечити впровадження програми розвитку цифрових компетенцій, оскільки успіх впровадження інновацій безпосередньо залежить від кваліфікації робочої сили [2].

Після перемоги України у війні з росією, у розпал цифрових зрушень, коли сучасні технології змінили старі та сприяли створенню нових бізнес-моделей, необхідно буде оновити проект “Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою”, який був розроблений Українським Інститутом Майбутнього [4]. Для цього необхідно переглянути нормативно-правові акти щодо регулювання цифрових технологій, визначити пріоритети модернізації цифрової інфраструктури, вдосконалити цифрові платформи і технології та процес підготовки кадрів і інформаційної безпеки.

Цифровізація - головний інструмент для розвитку України як логістичного центру. Саме тому Україна повинна прискорити розвиток логістичних систем, щоб мати можливість максимально використовувати наявний логістичний потенціал як на місцевому, так і на міжнародному рівнях.

Список літератури

1. Гоменюк М. О. Розвиток логістики на основі впровадження процесів діджиталізації. *Ефективна економіка*. – 2020. – № 2. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7628>
2. Лазоренко Т., Шолом І. Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнесу. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : збірник тез доповідей міжнародної науковопрактичної конференції*. – 2020. – Випуск 1. – С. 50-51.
3. Попова Н.В., Шинкаренков В.Г., Криворучко О.М. Didital-інновації та їх вплив на транспортно-логістичні організації в умовах VUCA. *Економіка транспортного комплексу*. – 2022. – Випуск 39. – С. 5-21.
4. Трушкіна Н. В. Управління логістичною діяльністю підприємства в цифровій економіці: теоретичні засади. *Наукові інновації та передові технології*. – 2021. – № 2(2). – С. 152-166.

Іськів І. Я.

Відокремлений структурний підрозділ Технологічний фаховий коледж
Національного лісотехнічного університету України,
<https://orcid.org/0000-0002-0626-1514>

**ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМІСТУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Потреба у безпеці належить до базисних мотиваційних джерел людської життєдіяльності, а соціальна організація є спосіб забезпечення нормальних життєвих умов, засіб спільного протидії природним і соціальним загрозам. Глобальні перетворення, що відбуваються в сучасному світі, поряд з позитивними наслідками спричиняють виникнення нових загроз і посилюють дію загроз, що існували раніше, при цьому характер та ступінь небезпеки загроз змінюються. Динамічність зовнішнього середовища вимагає нових методів для забезпечення національної безпеки.

Один із найважливіших теоретико-правових аспектів у загальній теорії національної безпеки – система забезпечення національної безпеки. Видове різноманіття категорії “національна безпека” сьогодні не лише не дозволяє комплексно розкрити систему цих видів, а й просте їхнє перерахування в рамках вичерпного переліку є досить складним. Поняття “система забезпечення національної безпеки” дозволяє найповніше і по чергову розкрити можливості держави, існуючі у ньому суспільні відносини, інститути, норми, культуру, ідейні устремління, основи організації влади та їх роль справі створення та зміцнення національної безпеки. Кожна держава в поняття “система забезпечення національної безпеки” вкладає свій сенс. При цьому в більшості трактувань відбувається певне змішання понять та категорій [1-6]. Однак практично в кожному трактуванні цієї категорії присутні такі поняття, влада, державна політика, суспільство та законодавство. На сьогоднішній день під системою забезпечення національної безпеки прийнято розуміти сукупність видів та підвидів національної безпеки у їхній взаємодії для досягнення бажаного ефекту через дієву державну політику.

Функціонування системи забезпечення національної безпеки в Україні є складним, системно-цілісним процесом, що має найважливішу інтегративну якість – здатність цілеспрямовано впливати на об’єкти безпеки. Система забезпечення національної безпеки в Україні функціонує та розвивається за певними об’єктивними законами, знання яких дозволяє передбачати хід її розвитку та виробити науково обґрунтовані принципи, які є відображенням загальної практики забезпечення національної безпеки. Принципи національної безпеки закріплюються у нормативно-правових актах і є свого роду керівною основою діяльності суб’єктів та органів управління системою забезпечення національної безпеки. При цьому національна безпека України як система постійно розвивається під впливом внутрішніх, так і зовнішніх факторів, змінює свої кількісні та якісні параметри.

Список літератури

1. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Київ : НІСД, 2010. 288 с.
2. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Засади національної безпеки України. Київ : Інтертехнологія, 2009. 272 с.
3. Корнієвський О. Національна безпека. Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). Київ : Парламентське видавництво, 2011. 808 с. С. 489–490.
4. Лібанова Е. М. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу / НАН України, Ін-т демографії та соц. досліджень ім. М. В. Птухи. Умань : Видавець Сочінський М. М., 2020. 456 с.
5. Резнікова О. О. Формування національної стійкості у контексті імплементації Україною Цілей сталого розвитку. Стратегічні пріоритети. 2019. № 2. С. 27–37.
6. Резнікова О. О. Формування стійкості держави: висновки для України. Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії. 2018. № 20. С. 193–199.

УДК 340

Курінна О. А.

студентка III курсу юридичного факультету
Львівський національний університет імені Івана Франка

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ ЯК РЕФОРМА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Адаптація законодавства України до законодавства ЄС вимагає певних змін правової системи в цілому і, відповідно, кримінального права як її складової. Однією з багатьох змін було прийняття Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень”, який підтримали 328 народних депутатів, внаслідок чого він був підписаний Президентом України 22 листопада 2018 року. Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень” до чинного Кримінального кодексу України було внесено зміни, якими було запроваджено інститут кримінального проступку.

У ст. 11 Закону формулюється поняття кримінального правопорушення як передбаченого Кримінальним кодексом України суспільно небезпечного винного діяння (дії або бездіяльності), вчиненого суб’єктом кримінального правопорушення. У ст. 12 Закону зазначено, що кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини, і розкривається поняття кримінального проступку. Ним пропонується позначати діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачено основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов’язане з позбавленням волі. Цікаво, що за готування до вчинення кримінального проступку (на відміну від злочину) особа не притягатиметься до відповідальності.

Окрім цього, детальне розкриття поняття кримінального проступку неможливе без дослідження міжнародного досвіду його впровадження та застосування. На сьогодні у кримінальному законодавстві багатьох країн Європи (Польщі, Швейцарії, Австрії, Німеччини, Франції та ін.) розрізняють злочин і кримінальний проступок.

Однак, виникає питання, чи не занадто швидко законодавець перейшов до кардинального реформування національного законодавства, та наскільки доцільним й ефективним є застосування саме такої моделі кримінального проступку? Впровадження категорії кримінального проступку в чинне законодавство наразі здійснюється за відсутності ґрунтовної доктринальної основи. Введення поняття “кримінального правопорушення” зумовлює принципове реформуванням КК України та потребує перегляду усталеної системи його побудови, зміну загальних засад, на яких він ґрунтується, зокрема усталеного поняття “злочин”, перегляд караності значної кількості діянь, криміналізацію нових, раніше не передбачених у ньому діянь.

Основну відмінність кримінального проступку від інших протиправних діянь слід вбачати саме у ступені суспільної небезпеки. Кримінальному проступку притаманний незначний ступінь суспільної небезпеки, оскільки він не здатний завдати істотної шкоди охоронюваним законом відносинам. Саме тому за вчинення кримінального проступку повинно бути призначене покарання, яке відповідатиме ступеню суспільної небезпеки злочину. Покарання визначатиме ступінь суспільної небезпеки кримінального

правопорушення, та, відповідно, його приналежність до певної категорії протиправних діянь, а не навпаки, що суперечить “класичним” принципам побудови класифікації злочинів.

Таким чином, слід констатувати відсутність раціонального підходу в реформуванні кримінального законодавства. На жаль, результатом цього може стати не тільки його подальше доповнення необґрунтованими положеннями, а й зрештою, порушення основоположних принципів, на яких воно побудоване, що призводитиме до істотного зниження ефективності засобів кримінально-правового впливу на злочинність.

Список літератури

1. Борисов В.І. Кримінальний проступок: концептуальні засади запровадження до національного законодавства.
2. Вісник Асоціації кримінального права України. 2016. Вип. 2. С. 129–142. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/12/06_Borisov.pdf
3. Дмитрук М.М. Категорія проступку у кримінально-правовій доктрині: дис. канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2012. С. 228.
4. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень” № 7279-д від 20.04.2018 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1pdf3511/63928
5. Шармар О.М. Кримінальний проступок: історія і сучасність. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 2. С. 364. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2013_2_50

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ, ФІНАНСІВ ТА ПРАВА**

**Збірник тез доповідей Міжнародної
науково-практичної конференції
м. Кременчук,
30 серпня 2023 р.**

Українською та англійською мовами

Відповідальний за випуск: Загородний І. Д.

Технічний редактор: Нестеренко В. О.

Художній редактор: Михайленко К. В.

Коректор: Остаповець Н. М.

Дизайнери й верстальники: Артеменко А. А, Григоренко Л. О.

Підписано до друку 30.08.2023 р. Формат 60х90/16

Папір офсетний. Друк – ризографія. Умовн. друк. арк. 5,5

Гарнітура Times New Roman.

Наклад 500 примірників. Зам. № 22399

Надруковано у ФОП Сидоренко А. В.

Свідectво про державну реєстрацію серія В01 № 710364

від 07.01.2007 р., м. Полтава, вул. Дмитра Коряка, 3

Всі права захищені.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

Редакційна колегія може не поділяти думок авторів.

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

